

ΑΧΑΪΚΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ - ΤΕΧΝΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ : Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Περιεχόμενα :

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ	Πολιτισμός και πόλεμος (μελέτη)
ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑ	Ίταλοι περιηγητές για την Πάτρα
W. MÜLLER (μεταφρ. Ν. ΤΡΙΑΝΤΗ)	Ὁ διαβάτης (ποίημα)
ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ	Ἐγγραφα ἐκ Πατρῶν ἀνέκδοτα
Α. ΑΝΑΠΛΙΩΤΗΣ	Ὁ Χρῆστος ὁ Γλωρόπουλος (ποίημα)
ΛΟΥΛΑ ΚΟΤΣΕΤΣΟΥ	Τὸ λαχεῖο (διήγημα)
Π. ΑΧΑΙΟΣ	Σὲ φίλο (ποίημα)
ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΖΩΤΟΣ	Ὁ Ζάν Μωρεάς καὶ ἡ δημοτικὴ γλῶσσα (μελέτη)
FRANCIS CARCO (μεταφρ. Π. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ)	Ἄβδ ἄβδ (ποίημα)
ΒΑΣΩ Ν. ΚΑΡΑΛΗ	Τὸ ὄνειρο τῆς χωριατοπούλας (διήγημα)
ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ	Καλὴ σπορὰ (ποίημα)
Κ. Ν. Τ.	Τὰ παιδάκια (χρονογράφημα)
ΤΟΥΛΑ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ	Ἀχαϊκὸ δημοτικὸ τραγοῦδι
Φ. Μ.	Ὁ Κατσαπρόκας (Παλιὰ Πάτρα)
ΝΩΤΗΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ	Τοῦ Θεριστή. Τοῦ Ἀλωνάρη (ἐπιγράμματα)
ΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟΝ Διαπιστώσεις. Σύμβολο τοῦ κ. Ἀδάμα. «Ἡ Γαλάτεια» τοῦ Βασιλειάδη τοῦ κ. Κωνστ. Σ. Σπυροπούλου. Χρονικά.	

«ΑΧΑΪΚΑ»

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ - ΤΕΧΝΑΙ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΑΧΜΑΙ 40

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΟΛΛΑΡΙΟΝ 1

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 8

Έγγραφα συνδρομητών, άλληλογραφία, αποστολαί και πάσα πληροφορία εις τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ (Μαιζῶνος 175 - ΠΑΤΡΑΙ)

Τὸ Περιοδικὸν ἐκτυποῦται :

Εἰς τὰ ἐν Πάτραις Τυπογραφεῖα ΘΕΟΔ. ΚΟΥΚΟΥΡΑ Ρ. Φερραίου 60

Τὸ Περιοδικὸν εὐρίσκειται : πρὸς πώλησιν

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ: Πρακτορεῖον Ἑλλην. Τύπου, Βιβλιοπωλεῖα: Θ. Κούλουρα Ρ. Φερραίου 60, τηλ. 30-77 καὶ Π. Συνοδινοῦ ὁδὸς Ἐρμού

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Διεθνὲς Βιβλιοπωλεῖον Ἐλευθερουδάκη.

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ: Βιβλιοπωλεῖον Β. Παπαδοπούλου καὶ Σίας Ἀγ. Σοφίας 37

ΕΝ ΑΙΓΙΓΙῶ: Πρακτορεῖον Ἀγγ. Ζαγκλίφα.

ΕΝ ΠΥΡΓῶ: Βιβλιοπωλεῖον Θεοδοῦς Καπογιάννη.

**ΜΟΝΟΝ οἱ φέροντες ἔγγραφοι ἐξουσιοδοτήσιν δύνανται
νὰ εἰσπράξουν συνδρομὰς μας.**

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΧΑΪΑ - «CLAUSS»

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1861

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ £ 30.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : Ὁδὸς Ἁγίου Ἀνδρέου — ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ἐν Ρηγανοκάμπῳ (Κλάους)

Τηλέφωνα : ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ 24-75 — ΓΡΑΦΕΙΩΝ 27-06

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις : «ΒΙΝΑΧΑΪΑ»

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ — ΔΕΜΕΣΤΙΧΑ — ΚΟΝΙΑΚ — ΣΑΜΠΑΝΙΑ
ΒΕΡΜΟΥΤ — ΜΟΣΧΑΤΟ — ΜΑΛΒΑΣΙΑ — ΜΑΔΕΡΑ — ΜΑΡΣΑΛΑ
ΜΑΛΑΓΑ — ΣΑΝΤΑ ΕΛΕΝΑ Κ.Λ.Π.

ΑΧΑΪΚΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΕΤΟΣ Δ'. ΑΡΙΘ. 14 - ΠΑΤΡΑΙ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1940

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ

«Ὁ πόλεμος ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους μπορεῖ νὰ ξεσπάσῃ, ἔγραφεν ὁ Φλοριὰν Ντελόμπ, ὅταν ὁ πολιτισμὸς τους πάσχη». Πραγματικῶς, ὅταν δὲν ἐπικρατῆ ἕνας ὑγιὲς πολιτισμὸς, οἱ ἀνθρώποι παραδέχονται σὰν κάτι φυσικὸ κι' ἀναπόφευκτο τὴν ἀγρία τους ἀλληλο-εξόντωση καὶ δὲ διστάζουν μάλιστα νὰ τὴ δικαιολογήσουν μὲ ἀβάσιμα ἐπιχειρήματα κι' ἀνθαίρετες θεωρίες. Ὅταν ὅμως ἐνὸς εὐρώστου καὶ μ' ἀκλόνητες ἀνθρωπιστικὲς βάσεις πολιτισμοῦ ἢ ζωοδότρα πνοὴ δροσίῃ τὴς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, τότε τὰ κράτη κ' οἱ λαοὶ ἀποστρέφουν τὸ πρόσωπό τους ἀπὸ τὴν αἰμοδιψῆ Ἄρη καὶ μποροῦν νὰ λύουν ὅλες τὶς μεταξύ τους διαφορὰς μὲ συνεννοήσεις φιλοδίκαιες καὶ καλόπιστες. Τὸ ἴδιο, ἄλλωστε, δὲν κίνουν τὰ μέλη τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, πού σὲ κάθε τους διένεξη καταφεύγουν μ' ἐμπιστοσύνη στὰ δικαστήρια, ἀντὶ νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν ἀὐτοδικία, πού εἶναι τὸ γνώρισμα ἀγρίων ἢ ἀπολίτιστων λαῶν :

Ἄς δοῦμε ποιὸς εἶναι, στὰ κυριώτατα χαρακτηριστικά του, ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς, πρὶν ἐξετάσουμε τὴν πάθησή του, τὴς ἀφορμὲς τῆς καὶ τ' ἀποτελέσματά της. Ὁ πολιτισμὸς μας, πού μὲ προσπάθειες αἰῶνων δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸ νοῦ καὶ τὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου, κατάντησε νά'ναι κυρίως μηχανικὸς ἢ τεχνικὸς ἢ ὑλικός. Ὄνομα ζεταὶ Εὐρωπαϊκός, γιατί στὴν Εὐρώπη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχει τὴς ρίζες του κ' ἐκεῖ πῆρε τὴ μεγαλειώδη ἀνάπτυξή του. Στηρίζεται περισσότερο στὴς φυσιογνωστικὲς καὶ μαθηματικὲς ἐπιστῆμες καὶ λιγώτερο στὴς λεγόμενες πνευματικὲς. Γνωστὸ πὸς οἱ φυσιογνωστικὲς, πού λέγονται καὶ θετικὲς, πῆραν κατὰ τὴν περασμένο καὶ τὸν τωρινὸν αἰῶνα μεγάλη, ἀφάνταστη ἀνάπτυξη. Κι' ἐπειδὴ οἱ ἀμέτρητες μηχανικὲς καὶ πρακτικὲς ἐφαρμογὲς τους εἶχαν κολοσσιαία ἐπίδραση στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου κ' ἐξυπηρέτησαν μὲ πολλοὺς τρόπους τὴς βιωτικὲς ἀνάγκες του, γι' αὐτὸ ἀποτύπωσαν τὴ σφραγίδα τους στὴν ἐποχὴ μας κ' ἔδωσαν τὴν ἰδιάζουσα μορφή του στὸν πολιτισμὸ μας. Ἡ μηχανὴ κατάντησε τὸ πῶ ἀναγκαῖο καὶ τὸ πῶ προσιτὸ πρᾶμα στὴς ἡμέρες μας. Κ' ἡ μηχανοποιήσις τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς κ' ἡ ἐκβιομηχάνησις τῶν Κρατῶν νομίζεται ἀπὸ τὰ πῶ συγχρονισμένα τάχα

πνεύματα τὸ μεγάλο ἰδανικό, πὸν πρέπει νὰ τραβᾷ τὸν τωρινὸ κόσμον.

Ἄν ἀνατρέξουμε στὰ βάρη τῆς ἱστορίας, θὰ βροῦμε τὸν ἄνθρωπον νὰ παλαίη γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς εὐτυχίας, πὸν στὴν ἀρχὴ τὴ συγγεί μετὴ βιωτικὴν ἄνεση καὶ τὴν ὑλικὴν εὐζωΐα. Ἡ ὑπαρξὴ μας πάνω στὴ γῆ, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν σοφῶν, εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα πενήντα ἑκατομμυρίων αἰώνων. Σ' ὅλο τὸ χρονικὸ διάστημα αὐτό, πὸν φέρνει τὸν ἕλιγγον, ὁ ἄνθρωπος μὲς στὴ φύση δὲν ἔπαυε μῆτε στιγμὴ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὸν ἐκπολιτισμὸ του, πὸν τὸν νόμιζε πηγὴ τῆς εὐτυχίας του. Ἀπὸ τὴ λίθινη ἐποχὴ ὡς τὴν τωρινὴ τῆς μηχανῆς καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ προσπαθεῖ ἀκατάπαυστα νὰ κυριαρχήσῃ πάνω στ'ἀγρία θηρία καὶ τὰ καταστροφικὰ στοιχεῖα τῆς φύσης. Μὲ τὴν προσπάθειά του πλουτίζει τὴν πείρα του καὶ εὐρύνει ὀλοένα καὶ περισσότερο τοὺς πνευματικὸς του ὁρίζοντες. Προάγει βαθμηδὸν τὴν τεχνικὴ, δημιουργεῖ σιγά-σιγά ἐπιστήμη, ἀνακαλύπτει νέες χῶρες καὶ ἐφευρίσκει καινούργια ἐργαλεῖα καὶ μηχανήματα καὶ μετὰ πολλὰς διακυμάνσεις τῆς παραγωγῆς του καταλήγει στὸ σημερινό, τὸ δυτικὸ, πολιτισμὸ πὸν προκαλεῖ τὸ θαυμασμὸ καὶ δικαιολογεῖ τὸ Σοφοκλέα πὸν λέει (Ἀντιγ. 332) πὸς «οὐδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει».

Ὁ πολιτισμὸς ὅμως αὐτὸς παρουσιάζει πάθησιν ἅς τὴν ἐξετάσουμε, γιὰ νὰ δοῦμε καὶ τὴν ὀλέθρια ἐπίδρασή της πάνω στὸν ἄνθρωπον. Ὁ πολιτισμὸς μας, μὲ τὶς φυσικὰς, μηχανικὰς καὶ χημικὰς ἐφαρμογὰς καὶ ἐκδηλώσεις του, εἶναι ἀλήθεια πὸς ἀναπτύσσει τὴν τεχνικὴ ἐπιδεξιωσύνη τοῦ ἀνθρώπου, ὀξύνει τὸ νοῦ του, μεγαλώνει τὴν εὐστροφία τῆς σκέψης του καὶ πολλαπλασιάζει τὶς ἱκανότητές του γιὰ νέες ἐπινοήσεις, ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις, καταδικάζει ὅμως τὴν ψυχικότητά του σ' ἀτροφία. Ὁ πολιτισμὸς μας αὐτὸς τοῦ διευκολύνει τὴν ὑλικὴ ζωὴ μὲ καταπληκτικὰ μηχανικὰ μέσα, ἀλλὰ τὸν καθιστᾷ ἰδιοτελεῖ καὶ ἄπληστο καὶ ἐγωπαθῆ. Ἐνῶ τοῦ ἀκονίζει ὀλοένα τὸ πνεῦμα, δὲ συντελεῖ καθόλου στὴν ἠθικὴ του συγκρότηση. Ἐπομένως καθόλου δὲν κατορθώνει νὰ τὸν ὀδηγήσῃ στὸν ἀληθινὰ ἀνθρώπινον καὶ ἀνθρωπιστικὸν τοῦ δρόμον καὶ στὴν ἐκπλήρωση τοῦ ὑψηλοῦ του προορισμοῦ σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ.

Ἀφοῦ ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς, πὸν γιὰ τὸ μεγαλεῖόν του κανχόμεστε καὶ ὑπερηφανευόμεστε, ἔχει αὐτὴ τὴν ἐπιζήμια ἐπίδραση στὸν ἄνθρωπον, ἀφοῦ δηλ. ἀπεργάζεται ὑπερτροφία στὸ ἕνα σκέλος, ἔτσι νὰ ποῦμε, τῆς ψυχῆς, τὸ διανοητικόν, καὶ ἀτροφία στὸ ἄλλο, τὸ θυμαϊκὸ καὶ τὸ βουλητικόν ἤτοι τὸ ἠθικόν, ἀφοῦ ἐπιφέρει αὐτὴ τὴν ἀσυμμετρία καὶ ἀνισορροπία σ' ὅλο τὸ ψυχικόν μας εἶναι, κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ πὸς εἶναι σὲ θέση νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴ δυνατὴ σ' αὐτὸ τὸ κόσμον εὐτυχία, —ἐκεῖνον πὸν ἀποτελεῖ τὸν ἄσβηστο τοῦ ἀνθρώπου πόθον ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ὑπαρξῆς του πάνω στὴ γῆ. Γι' αὐτὸ καὶ μεγάλες προσωπικότητες, πὸν κατέχουν σημαντικὴν θέσιν στὰ γράμματα καὶ στὶς ἐπιστήμες, κηρύχτηκαν σοφοί

πολέμιοι τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς μας, ἐπειδὴ πιστεύουν ὅτι ἕξαιτίας του καὶ μόνο δημιουργήθηκε καὶ ἀξάνεται ὀλοένα ἡ ἀνθρώπινη ἕξαθλίωση καὶ δυστυχία.

Ἔτσι, ὁ ξακουστὸς Ἰνδὸς ποιητὴς καὶ φιλόσοφος Ρ. Ταγκόρ, ὅταν εἶχε ἐπισκεφτῆ τὴν Εὐρώπην πρὶν ἀπ' ὀλίγα χρόνια, τόλμησε νὰ καταδικάσῃ τὸν πολιτισμὸ τῆς μετὰ βαρεῖες φράσεις. Τόνισε πὸς οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ Ἀμερικανοί, ἐνῶ καταγίνονται νὰ ἐπινοοῦν καὶ νὰ θέτουν σ' ἐφαρμογὴ ἀφάνταστες μηχανικὰς εὐκολίας τῆς ζωῆς, ὅμως χάνουν ὀλοένα τὴν ψυχὴν τους, ἀποξενώνονται ἀπὸ τὸν ἀπαραίτητον στὴν ἀνθρώπινον φύσιν ἐσωτερισμόν, χάνουν τὴ ζωντανὴν ἀγάπην πρὸς τὸ συνάνθρωπόν τους καὶ κατανοῦν διανοητικὰ ἀυτὸματα. Τὸν φοβᾶμαι, ἔλεγε, τὸ μηχανικὸν αὐτὸ πολιτισμὸ, μ' ὅλα τὰ θαυμάσια ἐπινοήματα πὸν παρουσιάζει, γιὰτὶ δὲν καλλιεργεῖ ἀρκετὰ τὴ συνείδησιν καὶ γιὰτὶ πιθανότατα θὰ προετοιμάσῃ τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Νομίζω πὸς ὁ πολιτισμένος ἄνθρωπος τῆς Δύσης θὰ καταστραφῇ ἀπὸ τὰ ἴδια τοῦ χτυπήματα, ἂν δὲ συνέλθῃ καὶ δὲν ἀκολουθήσῃ τὸ δρόμον, πὸν τοῦ ὑπαγορεύει ἡ ἀληθινὴ του φύσιν.

Ὁ Ἄγγλος συγγραφεὺς Οὐέλς, στὸ ἔργον του «Ἴερὸς τρόμος» γράφει: Μέσα στὸ σημερινὸν πολιτισμὸ, ὁ ἄνθρωπος, χάρις στὴν πρόοδο τῆς ἐπιστήμης, ἔχει γίνῃ ἕνα παντοδύναμον ζῷον, πὸν πηδᾷ χιλιάδες μίλια, βλέπει μὲς ἀπὸ τοὺς τοίχους, βομβαρδίζει τὸ «ἄτομον» τῆς ἕλης, ἀναλύει τοὺς πλανῆτες. Καὶ ὅμως ἕξακολουθεῖ νὰ συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς συνανθρώπους του σὰν τὸν πρωτόγονον ἄνθρωπον τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς. Πάσχει ἀπὸ ἀτελεῖ συμμόρφωσιν πρὸς τὶς ἀνθρώπινες ἰδιότητές του. Τὶς τρομερὰς δυνάμεις, πὸν ἔχει συγκεντρώσει στὰ χέρια του, δὲν εἶναι ἀρκετὰ καλλιεργημένος, ὥστε νὰ τις χρησιμοποιήσῃ γιὰ τὴν εὐτυχία του.

Καὶ ὁ διάσημος χειρουργὸς καὶ βιολόγος Ἀλέξ Καρρέλ καταδικάζει ἀδίσταχτα τὸν πολιτισμὸν μας. Στὸ βιβλίον του «ὁ ἄγνωστος ἄνθρωπος» λέει πὸς ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς ἐνδιαφέρεται ἕξαχριστὰ, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ στὸν ἄνθρωπον κάθε βιωτικὴν εὐκολία καὶ κάθε ὑλικὴν ἄνεση. Ἐχει ὅμως παραμελήσει τὴ μελέτη τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας, ἔχει ἐγκαταλείψει τὴν ἔρευνα τοῦ μυστηρίου τῆς ὑπαρξῆς μας καὶ ἔχει περιφρονήσει τὰ προβλήματα, πὸν βάζει μπροστά μας ἡ ζωὴ καὶ ἡ συνείδησις. Καὶ ἀντὶ μὲ τὶς μηχανὰς νὰ ἐξασφαλίσῃ κάποια γενικὴ καλύτερησιν τῶν βιωτικῶν συνθηκῶν τοῦ λαοῦ, κατώρθωσε τὸ ἐναντίον.

Ἀλλὰ πὸς καὶ γιὰτὶ πῆρε τὸ δρόμον αὐτὸν ὁ πολιτισμὸς μας; Τὴν ἀπάντησιν καὶ τὴν ἐξήγησιν μᾶς τὴ δίνει ὁ ἴδιος σοφός. Ὁ τωρινὸς πολιτισμὸς, λέει, εἶναι χρισμένος πάνω σὲ μιὰ παραγνώρισιν τῆς ἀνθρώπινης φύσης καὶ τῶν βιολογικῶν ἀναγκῶν καὶ ἀπαιτήσεών της. Καὶ ἡ ἐπιστήμη, πὸν τὸν τροφοδοτεῖ, στοὺς σκοποὺς της συχνὰ δὲν ἔχει ὑπ' ὄψει τὸν ἄνθρωπον, πὸν κατάντησε ἔτσι νὰ γίνῃ τὸ θυμὰ της. Τὸ κάθε τι ἀπὸ τοὺς ἐπι-

στήμονες εφευρέτες μας έπρεπε να γίνεται μόνο για την ευτυχία του ανθρώπου. Μά αυτοί αποβλέπουν μόνο στην τελειοποίηση των μηχανών και σε νέες εφευρέσεις, που έλαττώνουν τη σωματική μας προσπάθεια κ' ευκολύνουν την εργασία μας και τη συγκοινωνία.

Άλλ' αυτό γίνεται για την αληθινή μας ωφέλεια πάντα; Ο πολιτισμός, που αντί να εξημερώνη και να εξυψώνη και να κάνη πιο ευτυχισμένο τον άνθρωπο, εφευρίσκει κάθε μέρα και νέα σατανικά μηχανήματα της καταστροφής του, χωρίς άλλο θα γίνη το βάραθρο, μέσα στο οποίο θα κυλιστή για να χαθῆ ἢ κοινωνία.

Προβάλλει όμως το ερώτημα: Μπορεί κανείς να καταδικάση απόλυτα και σε όλα του το σημερινό πολιτισμό, αφού στηρίζεται και κατευθύνεται από την επιστήμη, που είναι το θαυμάσιο αποτέλεσμα των επιμόνων και συστηματικών πνευματικών προσπαθειών του ανθρώπου, μέσα σ' όλους τους αιώνες, με το σκοπό ν' ανυψωθῆ από τη ζώδη κατάστασή του και να κυριαρχή σ' τὸ γύρω του ζώϊκὸ κ' ὕλικὸ κόσμῳ; Ὁχι βέβαια. Μπορεῖ όμως να κατακρίνη τις σφαλερές κατευθύνσεις και παρεκτροπές του και τις συχνὰ ἀπάνθρωπες ἐπιδιώξεις του, ἀπὸ τις ὁποῖες ἔγινε ἐπικίνδυνος στὸν ἑαυτὸ του. Αὐτὲς προέρχονται ἀπὸ τὴν ἑξὺς ἀφορμὴ, κατὰ τὸν Καρτέλ. Το οἰκοδόμημα τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ ἔχει χτιστῆ στὴν τύχη, δηλ. ὅπως τᾶφερε ἡ φορὰ τῶν ἀνακαλύψεων κ' εφευρέσεων, ἡ φορὰ τῶν δρέξεων καὶ φιλοδοξιῶν τῶν ἰσχυρῶν τῆς Γῆς, ἡ φορὰ τῶν ἰδιοτροπιῶν τῶν ἐπιστημόνων μας, ἡ φορὰ τέλος τῶν ἰδιοτροπιῶν τοῦ ἀνθρώπου. Δηλαδή ὁ πολιτισμὸς μας χτίστηκε χωρὶς νὰ μελετηθῆ ἡ πραγματικὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου καὶ χωρὶς νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψει τὰ ἀνώτερα συμπερόντα τῆς ἀνθρωπότητος ὡς ἐνιαιόου ὄλου. Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῆ πὼς ὁ ἀνθρώπος μετὰ τις ἐπιδιώξεις τοῦ μηχανικοῦ πολιτισμοῦ του γύρισε νὰ ξεφύγη ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του κ' ἔτσι κατάντησε νᾶναι ξένος μετὰ τὸ θαυμάσιο τεχνικὸ κόσμῳ μετὰ τὸ εφευρετικὸ του μυαλό, μετὰ τὴν ἀσύγκριτη δεξιότητά του καὶ μετὰ τὴν ἐπίμονη φιλεργία του. Μετὰ τὴν πρόοδο τῶν ὕλικῶν ἐπιστημῶν ὁ τωρινὸς ἀνθρώπος ἐσχότωσε τὸ Θεὸ μέσα του, ἀνοιξε ἕνα τρομερὸ κενὸν στὴ συνείδησή του, τὸ ὁποῖο μετὰ τίποτα δὲ μπορεῖ νὰ τὸ ἀναπληρώση, γιατί κοντὰ στᾶλλα ἔχασε τὴν πίστη τῶν πατέρων του, ἔπαψε νᾶναι θρησκευτικὴ προσωπικότης, ἀπεμπόλησε τὴν ἀνιδιοτελεῆ ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπό του καὶ στειρήθηκε τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, πού πλημμύριζε παλαιότερα τὶς καρδιές. Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ὑποθέσῃ πὼς ὅλες οἱ διανοητικὲς ἐπιτυχίες τοῦ ἀνθρώπου τὸν ἔκαναν λιγώτερο αἰσιόδοξο καὶ περισσότερο δυστυχισμένο.

Μποροῦμε όμως, ὅπως ὑποστηρίζουν πολλοὶ ἀστόχαστα, νὰ σταματήσουμε τὴν πρόοδο τῶν φυσικο-χημικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴ συνέχιση τοῦ μηχανικοῦ πολιτισμοῦ, πὸν διαμορφώνεται ἀπ' αὐτές; Ὁχι βέβαια. Μιὰ τέτοια

προσπάθεια θὰ κατανοῦσε αληθινὴ ματαιοπονία. Γιατὶ κανένα μπόδιο δὲ γνωρίζει ἡ πνευματικὴ μας ὁρμὴ πρὸς τὴν ἔρευνα, τὴν ἀναζήτηση, τὴ μάθηση. Ἡ εὔρεση τῆς ἀλήθειας μετὰ τὴ βοήθεια τῆς παρατήρησης, τῆς μελέτης, τοῦ πειραματισμοῦ εἶναι μετὰ τὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀνησυχία κ' ἡ λαχτάρα τοῦ «εἰδέναι» εἶναι ὁ κληρὸς του. Ἡ ἐπιστήμη δὲ θὰ πάψη νὰ προάγεται ἀδιάκοπα καὶ νέες θαυμάσιες πνευματικὲς κατακτήσεις θὰ ἐξαγγέλλονται κάθε τόσο στοὺς μελλοντικοὺς αἰῶνες. Ἀλλὰ τότε τί μπορεῖ νὰ περισώσῃ τὴν κατάστασι καὶ προλάβῃ τὴν καταστροφή; Πιστεύω πὼς οἱ μεγάλοι κίνδυνοι, πὸν ἀπειλοῦν τὴν πολιτισμένην ἀνθρωπότητα, θὰ ἐλατώνονται ὀλοένα, ἂν παράλληλα πρὸς τὸ μηχανικὸ πολιτισμὸ τῆς ἐποχῆς μας, ἀρχίσῃ νὰ καλλιεργῆται ἐντατικὰ σὰν ἀντίροπο καὶ σὰ συμπλήρωμά του ἕνας ψυχικὸς πολιτισμὸς, πὸν θὰ φέρῃ τὴν ἰσορροπία στὴν παραστρατισμένη καὶ παραπαίουσα ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ θὰ τοῦ χαρίσῃ τὴ δυνατὴ σ' αὐτὸ τὸν κόσμῳ ευτυχία. Γιὰ ν' ἀρχίσῃ νὰ δημιουργεῖται ὁ πολιτισμὸς αὐτός, πρέπει νὰρχίσῃ νὰναπτύσσεται ἡ ψυχικὴ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὁποῖου δυστυχῶς μόνον ἡ διανοήσι πέτυχε τὴν πλείριαν ἀνθησῆ τῆς μετὰ τὸ μόνοπλευρη ἀγωγή πὸν παίρνει ἀπὸ τὸ σπῆτι, τὸ σχολεῖο καὶ τὴν κοινωνία. Ἡ ἠθικὴ του κατάρτιση δὲν ἀξιῶθηκε ἀνάλογης προσοχῆς τῶν γονιῶν καὶ δασκάλων του. Ἀτροφικὴ παρουσιάζεται τοῦ πολιτισμένου ἀνθρώπου ἡ ψυχικὴ (καὶ στὸν ὄρο ψυχικότης δίδω εἰδικὴ καὶ πλατεῖα σημασία κ' ἐννοῶ μ' αὐτὴν ὅλες τις ἄλλες ἰδιότητες, πὸν ἔχει ἡ ψυχὴ μας ἐξὸν ἀπὸ τὸ διανοεῖσθαι, καλλιεργημένες ὅμως σὲ τέτοιο βαθμὸ, πὸν νὰ παρουσιάζουν τὸν ἀνθρώπο σὰ μόριο τῆς θεῖας Οὐσίας κατὰ τὴν Πλατωνικὴν ἀντίληψη). Γνωστὸ πὼς ὅλοι οἱ μεγάλοι μύστες καὶ φιλόσοφοι, ὅλοι οἱ μάρτυρες τῆς θρησκείας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, ὅλοι οἱ πρόμαχοι τῆς ἐλευθερίας κ' οἱ ἀκόλουθοι τῆς αὐτοθυσίας εἶχαν πλούσια ψυχικότητα. Πέρασαν τὴν ἀνώτερη ζωὴ τους ἐναρμονισμένη μετὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πράξι μιᾶς σταθερῆς ἠθικῆς, πὸν στηρίζεται στὴν ἀρετὴ, τὴν ἀλληλεγγύη καὶ τὴ θυσία. Ἡ κοσμοθεωρία τοῦ καθενὸς περιλάβαινε τὴν ὑπεροχὴ κ' ἐπιβολὴ τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης.

Τὴν καλλιέργεια τῆς ψυχικότητος τοῦ σημερινοῦ καὶ τοῦ αὐριανοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴ δημιουργία θαλεροῦ ψυχικοῦ πολιτισμοῦ μᾶς τὴν ἐπιβάλλει ἀπόλυτα ἡ ἀνάγκη νὰ ἐξουδετερώσουμε ἢ καὶ νὰ ἐλαττώσουμε σημαντικὰ τις βλάβες καὶ καταστροφές τοῦ μηχανικοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ μᾶς τὴν ὑπαγορεύει καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας κ' ὁ αὐτοσεβασμὸς. Γιατὶ ἂν ἡ διάνοσή μας εἶναι διάνοση τοῦ 20οῦ αἰῶνα, δηλ. συγχρονισμένη, ἡ ἠθικὴ μας θυμίζει δυστυχῶς τὴν ταπεινὴ βαθμίδα τῆς βαρβαρότητας, πὸν βρισκόταν ὁ ἀνθρώπος πρὶν ἀπὸ χιλιάδες χρόνια, τότε πὸν δίκαιο νόμιξη τὴ κτηνώδη δύναμη κ' εἶχε μέσον ἐπιβολῆς τὴ σκατὰ βία. Ἀναπτύσσοντας ἐκεῖνες τις ψυχικὲς μας ἰδιότητες, πὸν ἔμειναν ἀτροφικὲς,

θάπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴν κρίση τοῦ τωρινοῦ ἠθικοῦ κ' οἰκονομικοῦ ἀδιεξόδου. Θὰ πάψουμε γάμαστε τὰ ἐνεργούμενα τῆς ἐπιστημονικῆς ὑπερλογίκευσης, ἀδελφωμένης μὲ τὴν κοινωνικὴν ἀκαταστασία. Θὰ διακηρύξουμε πὼς νοιώθουμε πραγματικὰ τὴ μεγάλην ἀξία τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. πὺ ὅσο δὲν πρέπει νὰ σπαταλιέται γιὰ μάταιες κ' ἐγωῖστικὲς ἐπιδιώξεις τόσο, θὰ πρέπει νὰ σωθεῖται γιὰ τὴν εὐδαιμονία τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Θὰ προστατεύσουμε τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο. Θὰ δημιουργήσουμε ἀνώτερες μορφὲς ἀνθρώπινης ζωῆς. Θὰ δικαιώσουμε τὴν ὑπαρξή μας μπροστὰ στὸν ἀνώτερο προορισμό της. Θὰ δείξουμε πὼς εἶναι δυνατό νὰ ὑπάρχουν ἀκόμη στὸν κόσμο μεγάλες ἀνθρώπινες καρδιὲς κ' ἀρκετὲς ἠθικὲς δυνάμεις, πὺ μποροῦν νὰ ἐνεργοῦν οἰκουμενικὰ καὶ νὰ στέκουν ψηλότερα ἀπὸ τὶς σύγχρονες ἀθλιότητες τῶν ἀπληστιῶν καὶ τῶν συρράξεων. Κι' ἔτσι θὰ πλατύνουμε μέσα μας τὴν ἰδέα τοῦ ἀ ν θ ρ ὠ π ο υ σ τὰ π ι ὀ εὐρύχωρα, στὰ πὸλύτὰ της σύνορα, στήνοντας τὴ μορφὴ του στὸ πραγματικὸ της βᾶθος σὰν ἓνα ἔκπαγλο ἄγαλμα. Καὶ λυτρωμένοι ἀπὸ τὸ βᾶθος τοῦ ταπεινωτικοῦ ὕλισμοῦ θὰ τείνουμε διαρκῶς καὶ ὀλοένα πρὸς τὴ θ έ ω σ η.

Θὰ χρειασθῆ νὰ γίνῃ ἓνας ἐπίμονος καὶ μακροχρόνιος ἀγώνας, γιὰ νὰ ξανακερδίσουμε τὸν ἑαυτό μας, τὴν ψυχὴ μας. Ἡ ἀνθρωπότητα θὰ περάσῃ μιὰν ἠρωϊκὴν ἐποχὴ, γιὰ νὰ κατορθώσῃ μὲ τὸν ἠ θ ι κ ὸ ν ἔ θ ι σ μ ὸ νὰ κἀνῃ μέσα της δυνατὴ σὰν ἔνστιχτο τὴ θυσία τοῦ ἀτόμου γιὰ τὸ σύνολο καὶ τὴν ἀνθρώπινη συνδιαλλαγὴ καὶ συναδέλφωση. Ἡ σημερινὴ κ ρ ί σ ι ς εἶναι κ ρ ί σ ι ς ἠθικὴ περισσότερο παρὰ οἰκονομικὴ κ' ἡ θεραπεία της δὲ θὰ μᾶς ἔρθῃ ἀπ' ἔξω, ἀλλὰ θὰ ἀπορρεύσῃ ἀπὸ μέσα μας. Ἡ ἐπικράτηση τοῦ ψυχικοῦ πολιτισμοῦ θὰ ἔχῃ σὰν ἐπακόλουθο καὶ τὴν ὕλικὴ ἢ οἰκονομικὴ ταχτοποίηση τοῦ κόσμου.

Στὴ μεγάλην ἐξόρμησιν γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς ψυχικότητος τοῦ τωρινοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴ δημιουργία τοῦ ψυχικοῦ πολιτισμοῦ μπορεῖ νὰ πρωτοστατήσῃ ἡ Ἑλλάδα μας. Ἀπὸ τὴν ἱστορικώτερον χώρα τοῦ κόσμου, τὴν πατρίδα τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, εἶναι πρόπον νὰρχίση ἡ νέα σταυροφορία γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς νίκης τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ της. Φυσικὸ νάνετειλὴ πάλι ex oriente lux. Ἡ φωτόλουστη κ' ἀοπνευματωμένη πατρίδα μας ἔλαβεν ὅλες τὶς ἀνώτερες πνευματικὲς πρωτοβουλίες μέσα στοὺς αἰῶνας κ' ἔδωκε τὰ συνθήματα γιὰ ὅλους τοὺς εὐγενικοὺς ἀγῶνες τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν λαῶν. Αὐτὴ ἄνοιξε καινούριους δρόμους στὴν πνευματικὴν ἔρευνα καὶ στὸν τρόπο τῆς κατάκτησης τῆς ζωῆς. Αὐτὴ δημιουργήσεν ὄχι ἓνα, ἀλλὰ πολλοὺς πολιτισμούς. Γι' αὐτὸ κ' ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀνθρώπινης ἀποκατάστασις δὲν εἶναι κάτι ἀνώτερον ἀπὸ τὶς δυνάμεις της. Ἡ τρισχιλιόχρονη ἱστορία της μᾶς ἐγγυᾶται προκαταβολικὰ γιὰ τὴν ἐπιτυχία, πὺ θάχῃ τὸ νέο μεγάλο κήρυγμά της.

MIX. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΙΤΑΛΟΙ ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

Ἡ Ἰταλὸς συγγραφέας Φραγκίσκος Κουζάνης πὺ ἀπὸ τὴν μνημειώδη ἱστορία του γιὰ τὸ Μιλάνο, πῆρε λαμπρὴ θέσι ἀνάμεσα στοὺς ἱστορικοὺς τῆς χώρας του, ἀξίζει νὰ μνημονευθῆ ἰδιαίτερα ἀπὸ μᾶς, τοὺς Ἑλληνες γιὰ τὴ στοργή, μὲ τὴν ὁποίαν ἔγραψε γιὰ τὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὴ μόλις τότες δημιουργούμενη νεοελληνικὴ φιλολογία, καὶ γενικὰ γιὰ κάθε πρόοδο τῆς νεοσύστατης τότες χώρας μας. Ἀπὸ τὸ ταξίδι του στὴν Ἑλλάδα (1846) ξεδιαλέμε τὰ χαρακτηριστικώτερα μέρη ἀπὸ τὶς ἐντυπώσεις του γιὰ τὴν Πάτρα. Ἡ Κουζάνης γεννήθηκε στὰ 1802 καὶ πέθανε στὰ 1879,

* *

Ἡ Κουζάνης πρῶτα μιλεῖ γιὰ τὴν Πάτρα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας. Ἀναφέρει τὸν Πausanias γιὰ νὰ τὴν ἐξιστορίσει ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότατους χρόνους, τότες πὺ τὸ ὠδεῖο της ξεπερνοῦσε σὲ μεγαλοπρέπεια κάθε ἄλλο ὅμοιό του στὴν Ἑλλάδα, ἔχτὸς ἀπὸ τὸ θέατρο τοῦ Ἡρώδη τοῦ Ἀττικοῦ. Ἡ Κουζάνης περᾶ κατόπιν στὸν τελευταῖο καιρὸ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν δημοκρατιῶν, πὺ ἡ Πάτρα κατεστράφηκε ὀλόκληρη, καὶ πὺ ὁ Αὐγουστος ἀπὸ συμπάθεια στὸ μέρος πὺ κέρδισε τὴ μάχη πὺ τοῦ ἔξασφάλισε τὴν κυριαρχία τοῦ κόσμου, τὴν ἀνοικωδῶμησε καὶ τὴν μεγάλωσε.

Ἐκοντὰ στὴν παραλία φαίνονται λίγα ἔρεπια ἐνὸς ναοῦ πὺ οἱ ἀρχαιολόγοι λένε πὺς ἦταν ἀφιερωμένους στὴν Ἀθηνᾶ, ἢ στὴ Δῆμητρα. Τώρα ἔγινε ἐκκλησία Ἑλληνικὴ. Δὺ καὶ λίγα χρόνια ἀνακάλυψαν ἓνα ὑπόγειο διάδρομο πὺ ἀπὸ τὸ ναὸ βγάζει σὲ μιὰ πηγὴ, ὅπου ὑπῆρχε κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἓνα μαντεῖο. Τώρα οἱ ὠραῖες Πατρινές, κρατώντας τὶς στάμνες στὸ κεφάλι, ἔρχονται στὴ βρύση γιὰ νὰ πάρουν νερὸ καὶ κουβεντιάζουν χαριτωμένα σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχαιότατη ἀνατολικὴ συνήθεια πὺ συχνὰ ἀναφέρει ἡ Βίβλος καὶ ὁ Ὅμηρος. Τὸ φρούριο πὺ εἶναι ἀπάνω ἀπὸ τὴν πόλι, εἶναι μισογκρεμισμένο. Πρῶτο αὐτὸ χτύπησαν οἱ Ἑλληνες πὺ ἔτρεξαν πλῆθος ἀπὸ τὸ κέντρο τοῦ Μωριᾶ στὸ κάλεσμα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ, σὰν ὕψωσε τὴ σημαία τοῦ σταυροῦ στὰ ἔρεπια τῶν Καλαβρυτῶν τὸ Μάρτη τοῦ 1821.

Οἱ Τούρκοι ἔκαμαν καταστροφὴ στὸ ἐνθουσιῶδες μᾶ ἄτακτο, ἀσυγκρότητο πλῆθος τῶν Ἑλλήνων. Στὰ 1832 τὸ φρούριο τὸ κατέλαβεν ὁ Τζαβέλας, ὀπαδὸς τοῦ Καποδίστρια. Παρὰ λίγο νὰ τὸ βομβαρδίσουν οἱ Γάλλοι πὺ ἦρθαν στὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ διώξουν τὸν Ἰμβραήμ. Τώρα ἡ Πάτρα ἀναγεννήθηκε σὲ μιὰ νέα ζωὴ καὶ μεγαλώνει γρήγορα. Ἐπάνω στὸ σχέδιο τῆς Κυβέρνησης χαράχτηκαν κανονικοὶ δρόμοι. Τὶς ἀχυρένιες καλύβες ἀντικατέστησαν μέγαρο. Ὑπάρχουν πολλὲς κομπῆς κατοικίες, πρὸ πάντων τῶν προξένων καὶ τῶν ἐμπόρων. Ἐπειτα δημόσια κτίρια, ξενοδοχεῖα, μαγαζιά, καὶ μιὰ λέσχη κἀνουν τὴν Πάτρα νὰ φαίνεται εὐρωπαϊκὴ πόλις. Ἡ γεωγραφικὴ της θέσι

είναι εξαιρετικά ευνόικη για τὸ ἐμπόριο. Ἔχει στήν περιοχή της 112 χωριά. Τὰ βατόρια διαφόρων χωρῶν στέκουν στὸ λιμάνι της. Ὅλ' αὐτὰ θὰ κάμουν τὴν Πάτρα, μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες παράλιες πόλεις τοῦ νέου βασιλείου.

Καθὼς περιφερόμουν στοὺς δρόμους της, ἐνοιωθα πὼς βρισκόμουν στήν Ἑλλάδα, γιατί οἱ φυσιογνωμίες, τὸ ντύσιμο, ἡ γλῶσσα, ὅλα τέλος πάντων, ἔχουν τὴν ἐθνικὴ σφραγίδα, ἐνῶ τὰ Ἐφτάνησα, ἀπ' ὅπου ἐρχόμουν, θυμίζον σὲ κάθε βῆμα τὴν Ἰταλία, ἂν καὶ εἶναι Ἑλληνικά.

Μιὰ ἡμέρα εἶναι πάρα πολὺ ἀρκετὴ γιὰ νὰ δεῖς τὴν Πάτρα. Ἔτσι ἀποφασίσαμε τὸ ἴδιο βράδυ νὰ ἐπιβιβαστοῦμε στὸν κόλπο γιὰ νὰ πᾶμε στήν Πελοπόννησο ἀπὸ τὸν Ἰσθμὸ τῆς Κορίνθου.»

Ἄξιζει τὸ κόπο νὰ δώσουμε τὴν περιγραφή τοῦ ταξιδιοῦ τοῦ Κουζάνη ποὺ εἶναι ποιητικώτατη.

«Ἀπειρα τρεχαντήρια διασχίζουν ἀδιάκοπα τὸν κόλπο, καὶ πηγαίνοντας ἀπὸ τὴν Πάτρα στὰ διάφορα λιμάνια τοῦ Μωριά καὶ τῆς Ρούμελης. Τὰ συμφωνήσαμε μ' ἕνα καραβοκύρη καὶ πρὸς τὴ δύση σηκώσαμε πανιά.

Τὸ στενώτατο στόμα τοῦ κόλπου προστατεύουν τὰ δυὸ κάστρα τοῦ Μωριά, ἔργα τῶν Ἑνετῶν. Ἦταν τὸ καθένα ἐφοδιασμένο μὲ 48 κανόνια. Ἔτσι κρατοῦσαν κλειστὸ τὸ πέρασμα στοὺς ἐχθρούς. Ἀπάνω στὸ ἀριστερὸ φρούριο εἶναι ἡ Ναυπακτὸς ἀπ' ὅπου καὶ νὰ πέρασεν ἡ Δημοκρατία, καὶ κυβέρνησε, ἄφησε μεγαλειώδη λείψανα τῆς κατοχῆς της.

Ἦταν μιὰ θαυμάσια εἰκόνα γεμάτη ποιητικὲς ἀναμνήσεις. Ἡ θάλασσα ἀπέραντη καὶ λαμπρὴ σὰν καθρέφτης, ἀντανακλοῦσε τὸ λαμπύρισμα τῶν ἀστρῶν ἀνάμεσ' ἀπὸ τὸν διαυγέστατο ἑλληνικὸν ἀέρα. Ἀριστερὰ τὸ φεγγάρι, ποὺ σηκώνεται ἀπάνω ἀπὸ τὸν Παρνασσό, φώτιζε τὰ Σάλωνα, ὅπου εἶναι τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν. Ἡ σειρὰ τῶν βουνῶν ἐκτείνεται μὲ ὠραιότατες καμπύλες ἀπὸ τὸ θρυλικὸ αὐτὸ βουνὸ μέχρι τὸν ἐπίσης περίφημο Ἑλικῶνα. Δεξιὰ ἡ χαμηλὴ παραλία τοῦ Μωριά φαινόταν ἀπὸ μακρὰ πὼς ξεπετιόταν μέσ' ἀπὸ τὴ θάλασσα, ποὺ ἀπλωνόταν μπροστά μας, ἂν καὶ ἀπείχαμε πολὺ γιὰ νὰ δοῦμε τὴν παραλία τοῦ Ἰσθμοῦ.»

Ὁ Κουζάνης ξαναπῆγε στήν Πάτρα γυρίζοντας ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Μᾶς διηγεῖται λοιπόν, πὼς, ἀφοῦ ἔφτασε στὸ Λουτράκι, περίμενε κανένα τρεχαντήρι (*) ποῦ, φεύγοντας ἀπὸ τὴν Κόρινθο, θὰ τὸν περνοῦσε στήν Πάτρα. Σημειώνει κατόπιν ἰδιαίτερα τὴν λιτότητα τῶν Ἑλλήνων συνταξιδιωτῶν του, καμιά εἰκοσαριά Ἑλληνίδες μὲ τὰ παιδιά τους, ποὺ ἦταν στιβαγμένες στή

(*) Τόσον ἡ λέξι τρεχαντήρι ὅσο καὶ καραβοκύρης ὑπάρχουν στὸ ἰταλικὸ κείμενο. Τὸ βιβλίον τοῦ Κουζάνη εἶναι γεμάτο ἑλληνικὲς λέξεις, γιατί ὁ συγγραφεὺς γνώριζε λαμπρὰ τὴν ἑλληνικὴν.

MAN. ΕΠΤΑΝ.

γέφυρα, κι' εἶχαν μόνο μιὰ νταμιτζάνα νερὸ κι' ἕνα σωρὸ κρεμμύδια καὶ λίγες ἐλιές. Τὸ ταξίδι του αὐτὸ διάρκεσε πέντε μερόνυχτα, ἐνῶ μὲ καλὸ καιρὸ ἤθελε μόνο δέκα ὥρες. Καὶ διηγεῖται ἀκόμη πὼς ἔκαμε τὸν γιατρὸ σ' ἕνα ἀνθρώπο ποὺ τὸν εἶχαν τσιμπήσει οἱ ἀκρίδες ποὺ ὑπάρχουν ἀφθονες στίς ἐσοχὲς τῆς περιφέρειας. Ὁ Κουζάνης ἀπὸ τὴν Πάτρα ἔφυγεν ἀμέσως μὲ καΐκι γιὰ τὴ Ζάκυνθο, γιὰ νὰ μὴ περιμένει ἐκεῖ γιὰ δυὸ βδομάδες τὸ Αὐστριακὸ Λόυδ, ποὺ εἶχε χάσει λόγῳ τῆς κακοκαιρίας.

MARIETTA ΕΠΤΑΝΗΣΙΑ

Ο ΔΙΑΒΑΤΗΣ (W. MÜLLER)

Γυρίζω ἀπ' τὰ ψηλὰ βουνά,
ἀχνίζει ὁ λόγγος, τὰ νερά
βουτζουν μὲ μανία.
Πονῶ μὰ πάντα προχωρῶ,
πάντα στενάζοντας ρωτῶ
ποῦ νᾶν' ἡ εὐτυχία.

Θωρῶ τὸν ἥλιο σκοτεινὸ
καὶ μαραμένο τὸν ἀνθό,
ἄχαρη τὴ ζωὴ μου.
Ὅτι κι' ἂν λέν, κούφιος ἀχός,
ὅπου κι' ἂν πάω, σὰν ὀχτρός
καὶ ξένος, τρισαλλοὶ μου.

ᾠ, ποῦσαι, ὄνειρεμένη γῆ;
Ποῦ θὰ σὲ βρῶ, ἐκεῖν' ἡ αὐγή,
δὲν ἔχει ξημερώσει.
Ἐλπιδοπράσινη, μακριὰ
σὰν μέσ' σόνειρου καταχνιά
μονάχα, σέχω νοιώσει.

Ὅλάνθιστα ρόδα. Χαρὰ
καὶ φῶς παντοῦ. Νεκροῦ καρδιά
ἐκεῖ θὰ ξαναζοῦσε.
ἐκεῖ κι' οἱ φίλοι μου γυρνοῦν,
ἐκεῖ τὴ γλῶσσα μου μιλοῦν.
ᾠ θεία χώρα, ποῦσαι;

Πονῶ μὰ πάντα προχωρῶ,
πάντα στενάζοντας ρωτῶ,
ποῦ νᾶν' ἡ γῆ τόνειρου.
Μ' ἀπάντηση ἔρχεται σκληρὴ:
—Ὅπου δὲν εἶσαι σὺ εἶν' αὐτή—
ἀπ' τὰ βαθειὰ τ' ἀπείρου.

Μετάφρ. Ν. ΤΡΙΑΝΤΗ

ΕΓΓΡΑΦΑ, ΕΚ ΠΑΤΡΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Παμφίλτατοι ἄκροι καὶ σταθεροὶ παντοτινοὶ πιστοὶ φίλοι προέδροι τῆς ζακύνθου φιλικῶς χαιρετῶ μετὰ τὸ παρὸν φιλικὸν Σᾶς φανερώσω, ὅτι μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ ὑψίστου Θεοῦ ἤλθα σελαμίτ ἐδῶ εἰς πάτραν μετὰ τὸ καίκι τοῦ γιάννη τρόνου καὶ διὰ τοῦτο Σᾶς τὸ γράφω ὅπου νὰ μὴν ἔχετε καμμίαν ἔγνωσαν διὰ νὰ λάβῃ καὶ ὁ παραβοκῦρις τὸ δίκαιον ναῦλόν του καὶ μὴν ἔχοντας ἄλλο ξαναχαιρετῶντας Σας μετὰ τέλος ἀγαθόν.

1801 Σεπτεμβρίου 7. Πάτρα.

ἠγαπημένος Σας διὰ πάντα χουζαλέτ τζαούσης.

(πρὸς τοὺς πιστοτάτους ἄκρους καὶ σταθεροὺς φίλους προέδρους τῆς ζακύνθου.

ὕγιως.)

* *

Λίαν ἀγαπητοί, πιστότατοι καὶ καθαροὶ φίλοι καὶ γείτονες προέδροι τῆς ζακύνθου κύρ βασιλείε Μακρῆ, κύρ ἀντώνιε μαρτινέγκε καὶ κύρ στέλιε στραβοπόδη, φιλικῶς σᾶς ἀκριβοχαιρετῶ. μετὰ τὸ παρὸν μου φιλικὸν εἶμαι διὰ νὰ χαιρετήσω διὰ τὴν καλὴν σας ὑγίαν καὶ δεύτερον νὰ σᾶς φανερώσω, πῶς ἐπειδὴ καὶ ἐμελετήθη ἐρχομὸς τῶν φιλικῶν ἐγγλέζικων στρατευμάτων εἰς τὰ μέρη τοῦ μορέως, διὰ τοῦτο κατὰ τὰς βασιλικὰς προσταγὰς, ἐφροντίσαμεν διὰ τὰ χρειαζόμενα διὰ τὴν ζωοτροφίαν τους καὶ ἀπὸ μορέαν καὶ ἀπὸ ρούμελην, λοιπὸν ἐπειδὴ ἀρέσκονται ἀκόμη ἀπὸ αὐτὰ τὰ χεῖβανέτια εἰς τὰ μέρη τῆς ρούμελης εἰς μοχωῖρι, καὶ ἰεζούρομεν πῶς ὁ τόπος σας ἔχει χρεῖαν ἀπὸ κρέατα, γράφομεν τώρα ὅπου νὰ στείλετε τοὺς μακελάριδες νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ μοχωῖρι καὶ περιλάβουν τὰ γελάδια ὅπου εὐρίσκονται ἐκεῖ, καὶ ἂν θέλουν, ἂς πάρουν καὶ τὰ πρόβατα καὶ τοὺς τράγους ὅπου ἔχουν ἀγορασμένα διὰ τὴν ἠηθεῖσαν αἰτίαν. αὐτὴ ἡ αἰτισίς μας μετὰ τὸ νὰ ἦναι εὐλογοφανῆς, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει τελειώσει δίχως ἄργιταν καὶ τὸ ὀγλιγορότερον νὰ προφθάσουν εἰς μοχωῖρι οἱ μακελάριδες τοῦ τόπου σας διὰ νὰ περιλάβουν τὰ ἄνωθεν γελάδια, καὶ τὰ λοιπὰ ἂν θέλουν μετὰ τὸ παζάρι τους πληρώνωντές τα εἰς ἐκεῖνον ὅπου τοὺς τὰ παραδῶσιν. καὶ διὰ ὅτι ἀποφασίσετε νὰ ἔχωμεν φιλικὸν σας ἀποκριτικόν, γράφοντές μας καὶ εἰς τὸ ἔξῃς μετὰ ὅλον τὸ θάρρος τῆς καθαρᾶς φιλίας καὶ καλῆς γειτονοσύνης διακάθε τυχοῦσαν ὑπόθεσιν, ὄντες βέβαιοι πῶς λαμβάνει τὸ ποθοῦμενον τέλος. ταῦτα καὶ σᾶς ἐπευχόμεθα παρὰ Θεοῦ τέλος ἀγαθόν: 1801 δεκεμβρίου. ἀχμέτ ἀγάς βοϊβόντας πάτρας αὐτάδελφος τοῦ σουλτάν βαλῆ δὲ κεχαγιάρι. (Τ.Σ.).

(Πρὸς τοὺς λίαν φιλότατους γείτονας καὶ καθαροὺς φίλους προέδρους ζακύνθου, κύρ Βασίλειον Μακρῆν, κύρ Ἀντώνιον Μαρτινέγκον καὶ κύρ στέλιον στραβοπόδην, φιλικῶς. εἰς ζακύνθον.

* *

Παμφίλτατε, ἄκρε καὶ καθαρὲ παντοτινὲ μας φίλε Πρύτανι τῆς νήσου ζακύνθου. τὴν εὐγένειάν σας φιλικῶς ἀκριβοχαιρετῶ, ἐρωτῶ διὰ τὴν καλὴν σου ὑγίαν. μετὰ τοὺς φιλικούς χαιρετισμούς, σᾶς φανερώνομεν, ὅτι ὁ παρὸν βασιλικὸς ραγιάς ἀπὸ τὸν καζᾶν τῆς Κορίνθου ἔρχεται εἰς τὰ αὐτόθι διὰ τὰ κλεμμένα ἄσπρα ἀπὸ μερικὸς ζακυνθίους, κατὰ τὸ πρετέστον ὅπου ἔχει εἰς χεῖράς του, ἀπὸ τὸ ὅποιον θέλενε πληροφορηθῆ λεπτομερῶς αὐτὴν τὴν διαφοράν. λοιπὸν σᾶς ἔχομεν ριτζᾶν ὅπου διὰ τὴν καλὴν γειτονοσύνην καὶ διὰ τὴν μεταξύ μας καθαρὰν φιλίαν νὰ φροντίσετε ὅπου νὰ λάβῃ τὸ δίκαιόν του ὁ παρὸν βασιλικὸς ραγιάς καὶ νὰ τοῦ τὰ ἀλιβερδήσετε ἀπὸ τοὺς ζακυνθίους ἐκείνους ὅπου τοῦ ἔκλεψαν τὰ ἄσπρα μετὰ ὅ,τι τρόπον ἠμπορέσετε μεταχειριζόμενοι τὴν δύναμιν τῆς ἐξουσίας ἀκόμη, ὅπου ἂφ' οὗ πληρώσουν τὰ ἄσπρα

αὐτὰ οἱ κλέπται διὰ κοινὸν παράδειγμα καὶ διὰ σώφρονισμόν, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθοῦν πλέον τέτοια ἄδικα, ἄτοπα καὶ παράνομα κακὰ, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μέρη, καθῶς καὶ ἐδῶ νὰ λάμπῃ τὸ ἐμνιγέτι καὶ τὸ ραχᾶτι ὀλωνῶν κοινῶς, νὰ δοξάζουν καὶ νὰ εὐχαριστοῦν ὅλοι τὸν ὑψίστον Θεόν. αὐτὸ ἄκρε μας καὶ καθορὲ φίλε εἶναι εἰς τὸ νὰ εὐχαριστοῦν ὅλοι τὸν ὑψίστον Θεόν, ὅτι θέλετε κάμει τὴν πρέπουσαν διόρθωσιν, ὅπου νὰ χέρι σας καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι θέλετε κάμει τὴν πρέπουσαν διόρθωσιν, ὅπου νὰ εὐρῆ τὸ δίκαιον τὸν τόπον του καὶ νὰ γυρίσῃ εὐχαριστημένος ὁ παρὸν βασιλικὸς ραγιάς διὰ χαιτήρι μας, διὰ τὸ ὅποιον καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἔτοιμοι εἰς κάθε σας εὐλογοφανῆ αἰτησιν, διὰ κάθε ὑπόθεσιν σας ὅπου τύχη εἰς ἔτοῦτα τὰ μέρη, χωρὶς κανένα κουροῦσι. ταῦτα καὶ τέλος σας νὰ εἶναι παρὰ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ ἀγαθόν.

1802 ὀκτωβρίου 14. παλαιαὶ Πάτραι.

[ὑπογραφή τουρκιστὶ καὶ σφραγίς].

* *

εὐγενέστατε, εἰλικρινῆ καὶ ἀγαπητὲ μας ἄκρε καὶ καθαρὲ φίλε πρύτανι τῆς ζακύνθου, Σιὸρ στάμο, φιλικῶς σὲ ἀκριβοχαιρετῶ, ἐρωτῶ διὰ τὴν φιλικὴν σου ὑγίαν. ἐγὼ ἀνηψὸς τοῦ καπετάν μπέϊ ὁ ἀχμέτ ἀγάς, μετὰ τοὺς φιλικούς μου χαιρετισμούς δὲν λείπω νὰ σοῦ φανερώσω, ὅτι μετὰ τὸ νὰ στέλω τὸν ἄνθρωπόν μας γεωργάκιν εἰς τὰ αὐτόθι διὰ νὰ πάγῃ εἰς κορυφούς μετὰ ἀναγκαῖα γράμματα βασιλείου σας καὶ ἀπὸ ἄλλα ἀναγκαῖα μέρη, διὰ τοῦτο φιλικῶς σοῦ γράφω, ὅπου ἐρχόμενος τὴν ἴδιαν ὥραν χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ νὰ τὸν βάλλῃς εἰς ἕνα καίκι ὅπου νὰ πάγῃ τὸ ὀγλιγορότερον σίγουρος καὶ προσμένω φιλικὸν σου ἀποκριτικὸν διὰ τὸ κατευοδίων του δηλωτικὸν καὶ περὶ τῆς φιλικῆς μου ὑγείας σου. ταῦτα καὶ μένω. 1802 νοεμβρίου 4. Πάτρα.

(Τ. Σ.).

Εὐγενέστατε, εἰλικρινῆ καὶ ἠγαπημένε μου ἄκρε καὶ σταθερὲ φίλε πρύτανι τῆς ζακύνθου, σιὸρ Στάμο, φιλικῶς σᾶς ἀκριβοχαιρετῶ. ἐρωτῶ διὰ τὸ φιλικὸν μας ὑγίαν, ἐγὼ ἀνιψὸς τοῦ εἰπετεῖ Μπέϊ ὁ ἀχμεταγάς. Μετὰ τοὺς φιλικούς μου χαιρετισμούς δὲν λείπω νὰ σοῦ φανερώσω,

* *

Εὐγενέστατε, εἰλικρινέστατε, ἄκρε καὶ παντοτινὲ, πιστότατε καὶ παμφίλτατε γείτων Πρύτανι τῆς ζακύνθου, κύρ. Μαρῖνε Βέγια, φιλικῶς σᾶς ἀκριβοχαιρετοῦμεν, ἐρωτῶντες διὰ τὴν ἀγαθὴν σας ὑγίαν. Μετὰ τοὺς φιλικούς ἀκριβεῖς χαιρετισμούς, σᾶς φανερώνομεν, ὅτι πρὸ ὀλίγων ἡδὴ ἡμερῶν διὰ μέσου τοῦ κοινῶν μας ἄκρου φίλου σιὸρ κονσόλου ἱμπεριάλου ἀπεκρίθη εἰς τὸν φιλικὸν σας ὅπου ἐλάβομεν τότε. ἤδη δὲ πάλιν ἐλάβομεν καὶ ἕτερον φιλικὸν σας διὰ τὸν ἴδιον μανδέν. Τὸ λοιπὸν τώρα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πολυλογῶμεν, ἀλλὰ σᾶς βεβαιόνομεν, ὅτι ἐπειδὴ καὶ εἴχομεν δοσμένην τὴν εἰδησιν εἰς τοὺς μεγαλειτέρους μας, πάλιν ἐγράψαμεν τὰ πρέποντα καὶ προσμένομεν προστατικὴν τους ἀπόκρισιν, καὶ κατὰ τὴν ἀπόφασιν ὅπου μᾶς δοθῆ, οὕτω θέλομεν ἀκολουθήσει. διὰ τὰ ὅσα σᾶς ἐγράψαμεν εἰς τὸ προτέτερον γράμμα, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι θέλετε προθυμοποιηθῆ διὰ τὸ πρέπον καὶ ποθοῦμενόν τους τέλος, διὰ νὰ σώζεται ἐμπράκτως ἡ μεταξύ καθαρὰ καὶ ἄδολός φιλία καὶ καλὴ γειτονοσύνη καὶ ἀρμονία, κατὰ τοὺς βασιλικούς ἀχτιναριδες. ὅθεν προσμένω νὰ λάβω ποθητὸν μας ἀποκριτικὸν σας μετὰ τοὺς ἰδίους τρόπους ὅπου εἰς τὰ αὐτόθι εὐρίσκονται καὶ νὰ ἔλθουν πολλὰ εὐχαριστημένοι ἐκ μέρους σας νὰ κηρύττειται εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς εὐρεπούπλικας σας καὶ νὰ ἔχουν καλὴν ὑπόληψιν οἱ σουδιτοὶ σας εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς εὐρυχωροτάτης ὀθωμανικῆς αυτοκρατορίας. ταῦτα φιλικῶς καὶ ὁ ὑψίστος Θεὸς νὰ σᾶς χαρίσῃ τέλος ἀγαθὸν ἀμήν. 1806 Ἰανουαρ. 28 ἔ. π. Παλαιαὶ Πάτραι. (ὑπογραφή τουρκιστὶ καὶ σφραγίς).

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

Ο ΧΡΗΣΤΟΣ Ο ΓΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΠΛΙΩΤΙΚΟ

‘Ο Χρήστος ὁ Γλαρόπουλος,
‘Ο ψαρομαχαλιώτης,
—Παληός λοχίας «μ ό ν ι μ ο ς»,
—Παληός, καλός, στρατιώτης·
—«Πρίμος—λετζέρος» πρώτης!
—‘Ο ψαρομαχαλιώτης !..

* * *

Μαύρα τὰ μάτια· καί γλαρά·
Μαύρα μαλλιά καί κατσαρά·
—Πηλήκιο, «σ ό ν ι κ α»—στραβά—
Γιά τὴν Πατρίδα· γιά καυγά !..
Μαύρα μουστάκια, τσιγγελιά,
Σπαθί «ντραγκόν» ἀπ’ τὰ παληά·
Μὲ τὴ γλυκειά του τὴ λαλιά,
Ποὺ τίς καρδιές λυγίζει,
—Κορίτσια ξεπορτίζει—
Μέσα στῆς νύχτας τὴ σιωπή,
Κι’ ἀπόψε θε νὰ μᾶς τὸ εἶπῃ,
Τό : «Ὡς τρυγών τις πληγωμένη κλαυθμο-
[ρίζει...»

* * *

«Καί Πορφυρόπουλο θὰ εἶπῃ :
—»Πρὶν ἢ ψυχὴ μου ἀναβῆ,
Στοὺς οὐρανοὺς ἐπάνω...»
—Μικρὴ, Κυρά, Ἀναπλιώτισα,
Καί ψαρομαχαλιώτισα,
᾿Ω, ἄφες ν’ ἀποθάνω·
᾿Ω ὦ ὦ ἄφεεες ν’ ἀποθάάνωωωω !..

Α. ΑΝΑΠΛΙΩΤΗΣ

Τ Ο Λ Α Χ Ε Ι Ο Δ Ι Η Γ Η Μ Α

Πρώτη καὶ καλλίτερη πετάχτηκε στὴν ξόπορτα ἡ κυρία Μαρίκα, σβέλ-
τα σ’ ὄλα καὶ γραφεῖο πληροφοριῶν τῆς γειτονιάς.

—Ἔ, σὺ μικρὸ μὲ τὰ λαχεῖα, ἔλα κι’ ἀπ’ ἐδῶ !

Τόχανε πεῖ ὄλοι μέσα στὴν αὐλὴ τῆς κυρίας Εὐλαμπίας πὼς θὰ δοκι-
μάζανε τὴν τύχη τους ! Ὁ κύρ-Γιώργης ὁ μπαλωματῆς μὲ τὸ τσοῦρμο του,
δυσὸ κορίτσια, τρία ἀγόρια, πολύτεκνος Νο 985 στὸν κατάλογο τοῦ συλλόγου.
Ἡ δεσποινὶς Δέσποινα, γεροντοκόρη ἐτῶν πενήντα καὶ πέντε, δασκάλα
τῶν τεχνικῶν στὸ γυμνάσιο τῆς συνοικίας καὶ τὸ τουπέ τῆς αὐλῆς τῆς κυρίας
Εὐλαμπίας. Ἡ κυρὰ Μανθῶ ἀπ’ τὴν Ἄντρο, χρόνια δουλικὸ στὰ μεγάλα
σπίτια τῆς Ἀθήνας καὶ τώρα αὐτεξούσια παραδουλεύτρα. Ἡ Μαρίστα,
μαῖοι δεκαοχτώ, τοῦ κύρ-Ἰορδάνη ἀπ’ τὸν Πόντο, Κροῖσος κάποτε στὴν Πα-
τρίδα καὶ τώρα δαδῆς, ὅπως τοῦχε μείνει τὸ παρατσούκλι ἀπ’ τὸ δαδὶ ποὺ
πουλοῦσε...

Θὰ δοκιμάζανε τὴν τύχη τους ἐκτὸς ἀπ’ τὴν κυρία Εὐλαμπία τὴν ἰδιο-
χῆτρα. Αὐτὴ, καλέ, σπῖτια καὶ σπῖτια εἶχε, ὅπως ἔλεγε ἡ κυρία Μαρίκα,
ἄλλο στὴν Κολοκυθῶ κι’ ἄλλο, τὸ καινούργιο, στὴν Ἀνάληψη ! Ρούφαιε τὴ
γειτονιά ὁ ἄντρος τῆς ὁ μπακάλης κι’ αὐτὴ τὰ νοίκια ἀπ’ τὰ κορμάκια τους !
Δὲ βαριέστε, γλωσσοφαγιά ! Νὰ μὴ σὲ δεῖ καὶ τρῶς ψωμὶ τὸ μάτι τὸ φτονε-
ρό, καλὰ τόλεγε κι’ ἡ κυρία Εὐλαμπία !

Ὁ μικρός, ἀντικρύζοντας τὴν ὁμήγυρη καὶ μυρίζοντας ξεπούλημα ἀνέ-
μισε τὸ καλάμι μὲ τὰ λαχεῖα κι’ ἔβγαλε φωνὴν θριάμβου :

—Λαχεῖα τῶν... Μέγαρα α α, βίλλε ε ε, οἰκόπεδα α α.

Ἄχ ! καὶ πὼς τὰ νειρεύονταν ὄλα αὐτὰ δλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τῆς
αὐλῆς ! Νά, ὁ κύρ-Γιώργης ἤθελε τὸ τριώροφο, καὶ μὲ τὸ δίκιο του, φαμε-
λίτης ἄνθρωπος ἦταν ὁ καφερός μὲ δὺς συναλλάγματα στὴν πλάτη, ὅπως
ἔλεγε. Οἱ γαμπροὶ τὸ σήμερις ζητᾶνε προῖκα. Ἔ, καὶ νάσπαγε ὁ διάλογος τὸ
ποδάρι του. Ἀπόνα παρτιμέντο θὰ τοὺς ἔδινε, κι’ αὐτὸς μὲ τὴ γρηά του θὰ
κρατοῦσε τὸ ἰσόγειο γιὰ τὰ γεράματα. Ὅσο γιὰ τ’ ἀγόρια, μουστάκια εἶχανε
νὰ πάνε νὰ βροῦνε, τὰ παληόπαιδα.

Ἡ δεσποινὶς Δέσποινα πάλι τὴ βίλλα, μιὰ ὁμορφο βιλλίτσα σὲ παρα-
θάλασσα, μ’ κηπάκο γεμάτο λούλουδα λογιῆς λογιῆς στὴν κάθε ἐποχὴ. Ἐκεῖ
θάβρισκε τὴ γαλήνη μαζί μὲ τὴ γατίτσα τῆς τῆ Μπέμπη, ποὺ δὲν τὴν ἀφίνει
σὲ χλωρὸ κλαρὶ ἐκείνη ἢ σηκαπιθώστρα, ἡ κυρία Μαρίκα, μακρὰ ἀπ’ τὸν
κόσμο τὸν φτονερό, μακρὰ ἀπὸ κάθε αὐλὴ μὲ τσοῦγδες Μαρίκες καὶ γλωσ-
σοῦδες Εὐλαμπίες... Οἱ ἀπαιτήσεις λιγότευαν στὴν κυρία Μανθῶ καὶ τὴ
Μαρίστα. Ἔ, γι’ αὐτὲς καλὴ ἦταν κι’ ἡ μονοκατοικία. Ἡ κυρία Μανθῶ τὸ

ξεστόμισε τὸ μυστικό. «Ἄν τῆς ἔπεφτε, καλέ, τὸ σπίτι, κάμαρες θὰ νοίκιαζε ἐργένηδες θάβαζε, ἴσα ἴσα ἓνα κρεββάτι θάστρωνε καὶ θὰ ξαπόσταινε ἢ καφερὴ ἀπ' τὴν μπουγάδα, πὺν τὴν πονᾶνε ὅλες οἱ σφυρὲς ἀπ' τὰ χερᾶκια της...»

Ἡ Μαρίτσα τότελε πάλι γιὰ τὸ νυμφίο!.. ἄπροιχη ἢ καφερούλα, ὄλο στὴν ἀνέχεια τόριχτε ἐκεῖνος ὁ λεγάμενος, ὁ Μάκης, καλέ, ὁ κουρέας. Ἄχ, τὸ σπιτάκι πὺς θὰ τὰ βόλεβε ὄλα! Ὁ γάμος θὰ γινόταν πιά, πὺν τρία χρόνια τὸν καρτεράει.

Ἡ κυρία Μαρίκα ἔμενε καὶ στὸ οἰκόπεδο!.. «Παιδιά, σκυλιά, καλέ, δὲν εἶχε, θὰ σπῖτωνε τώρα ἐκεῖνον τὸ μπεκρούλιακα τὸν ἄντρα της, γιὰ νὰ τῆς δίνει δυὸ φορὲς τὴ μέρα τὸ χερικό... Καλόταν καὶ τὸ οἰκόπεδο. Θὰ τὸ πουλοῦσε καὶ θὰ βάζε τὰ λεφτὰ στὴν τράπεζα, στόνομα της!»

Πρῶτος ἔκανε τὴν ἀρχὴ ὁ κύρ—Γιώργης. Μὲ μεγάλη ἱεροτελεστία ἔββαλε τὸ τελευταῖο πενηντάρι του :—Εἶσαι τυχερός, μωρὲ καλόπαιδο ;—Ἄν εἶμαι, λέει ;... Ἐγὼ πούλησα τὸν πρῶτο πέρσι.

Τάκουσε κι' ἡ κυρὰ Γιώργαινα καὶ μπουχὸς ἔγινε νὰ πάει νὰ φέρει τὴ Νίτσα της, τὸ δεύτερο συνάλλαγμα, πούταν τὸ τυχερὸ τοῦ σπιτιοῦ!..

Γουρλίδικο αὐτὸ τὸ κορίτσι καὶ μιὰ φορὰ, ὁ κύρ—Γιώργος ἔπερνε ὄροκο!.. «Ὅπου πὺν λέτε, κυράδες μου, τὴ μέρα πὺν θὰ γεννιόταν, ἤμουνα πανὶ μὲ πανὶ, οὔτε γιὰ τὴ μαμμη δὲν εἶχα νὰ τὴ φωνάζω. Ὅπου πὺν λέτε, κυράδες μου, νάσου κι' ἔρχεται ὁ ταχυδρόμος μ' ἓνα συστημένο.—Τὰ συχαρίκια, κύρ—Γιώργε μου, ἀπ' τὴν Ἀμέρিকা μᾶς ἔρχεται... Κέρασμα θέλω!—Νὰ σὲ κεράσω, ἀδερφοῦλη, νὰ σ' ἀγκαλιάσω, νὰ σὲ φιλήσω σταυρωτά, δέ λές ; Δέκα δολλάρια, περικαλῶ, ἀπ' τὸν ἀδερφό μου τὸν Ἀνέστη, πούχε χρόνια δεκαπέντε νὰ μοῦ γράφει !..»

Καὶ μιὰ πὺν ἡ Νίτσα ἦταν γουρλίδικη, ἀπαίτηση γενικὴ νὰ τραβήξει τὰ λαχεῖα ὅλης τῆς παρέας ... : Ἄντε, κι' ὁ Θεὸς δώσει !..

—Ἀμήν, ἀμήν!

—Καὶ μὲ τὸ γαμπρό, δεσποινὶς Δέσποινα, τὸ πέταξε τὸ σφόλι ἐκεῖνη ἢ τσοῦγδα, ἢ κυρία Μαρίκα...

Τὸ πείραγμα, ὥστόσο, πέρασε ξόπετσα ἀπ' τὴ δεσποινίδα Δέσποινα, ἢ κυρὰ ἔλαμπε σ' ὄλωνων τὰ πρόσωπα. Κερδισμένοι ἦσαν ὄλοι γιὰ τὴν ὥρα μέσα στὴν αὐλή, καὶ πὺν πολὺ ὁ λουστράκος πὺν πέταξε ἄλλοῦ νὰ σκορπίσει τὴν ἐλπίδα, σ' ὄλα τὰ κοινωνικὰ σκαλιὰ πὺν φωλιάζει ἢ ἀνάγκη, ἀπ' τὴν κόρη τοῦ κύρ—Ἰορδάνη ὡς τὴν ἄπροιχη κόρη τοῦ ἀστοῦ, κι' ἀπ' τὴν Μανθῶ τὴν παραδουλεύτρα ὡς τὴν ξεπεσμένη ἀριστοκρατίσσα πὺν νειρεῦεται τὸ τριώροφο γιὰ πανσιόνα ... Ἐτσι εἶναι, ὅσες δυστυχίες τόσοι ἄνθρωποι, κι' ὅσοι ἄνθρωποι, τόσες ἀνάγκες.

* *

Τὸ λαχεῖο τοποθετήθηκε εὐλαβικὰ στὸ εἰκόνιομα τοῦ σπιτιοῦ. Στὸν

Ἄγιώργη στὴν κυρὰ—Γιώργαινα, στὴ Μεγαλόχαρη στὴν κυρὰ—Μανθῶ, στὸν Ἄγιο Φανούριο στὴ Μαρίτσα. Καὶ τὴ νύχτα ἦρθε τὸνειρο τὸ ποθητό... Νά, ὁ κύρ—Γιώργης σὰν νὰ τὸ κέρδισε τὸ τριώροφο τάχα... Καὶ τὸ τριώροφο, κυράδες μου... Μὲ τὶς βεράντες του, μὲ τὸν μπαξέ του γύρα, κάπου ἔκει στὴν Κυψέλη... μὲ κλειστὰ τὰ μάτια τόχε τὸ ἐνάμισυ... Καὶ σὰν τάχα... ν' ἀνεβοκατέβαινε τὶς σκάλες του τὶς μαρμαρένιες, μπανοβγαίνοντας στ' ἀπαρτιμέντα—τοῦτο τῆς Νίτσας, κείνο τῆς Κικῆς—, μὰ στὸ ἰσόγειο τούγινε τὸ μεγάλο πατρεντί !.. Τὸν διώχνανε, τάχα—ἀπ' τὸ ἰσόγειο τ' ἀγόρια—Τί, χωρὶς μερδικὸ θὰ τ' ἄφινε αὐτά.—Αὐτὸς ὅμως ἀντιστεκότανε γερά!.. Χαστούκιζε ἀβέροτα δῶθε κείθε !.. Καὶ κεί, ἀπάνω στὸν καυγᾶ, τῆς ἦρθε τῆς κυρὰ—Γιώργαινας τὸ χαστούκι, μὲς τὸ πρωτοῦπνι ... Καὶ τὴν ἔκανε νὰ πεταχτεῖ ὀλόρη ἀπ' τὸ κρεββάτι.

—Μπά, κακὸ χρόνὸ νάχεις... Μὴν τόχασες νὰ σὲ λιβανήσω ;

Ἐύπνησε κι' ὁ κύρ—Γιώργης, μουςκίδι στὸν ἰδρώτα...

—Καὶ σύ, φωνάζεις, μωρὴ γυναῖκα ; ἔκανε μὲ παρόπονο.

—Τί, νὰ μὴ φωνάζω πὺν μ' ἀναφες τὸ μούτρο.

—Τὴν ἄρπαξες καὶ σύ ; Ποιὸς σοῦπε νὰ τρυλώσεις στὸν καυγᾶ ; Κι' ἀνακλαδίζοντας τὰ χέρια του : Ἐ, ρέ, τί ζωντανὸ πὺν ἦταν. Μὲς τὰ χέρια μου τὸ εἶχα τὸ καλότυχο.

Ἡ κυρὰ—Γιώργαινα γούρλουσε, νὰ τὸ μάτι. Μὴν τούστριψε, καλέ, τοῦ Γιώργη ;...

—Ἐ, τί μὲ κῦττᾶς σὰν τὴ χαζή !... Ὅνειρο ἦταν ! Μακάρι νὰ μὴν ξυπνοῦσα ποτέ ! Τόχα μὲς τὰ χέρια μου τὸ τριώροφο, σοῦ λέω. Κι' ἀκοῦς ἔκει νὰ θέλουν καὶ τ' ἀγόρια μερδικό. «Ὅξω, πωληγόγερο, μοῦ λέγανε... Δικό μας τὸ ἰσόγειο...

Ἡ κυρὰ—Γιώργαινα, ἡσυχασμένη τώρα γιὰ τὸ λογικὸ τ' ἀντρός της, ἔξεσπασε σὲ γέλια : Δίκηρ εἶχαν, Γιώργη μου.

—Ἀλήθεια, δίκηρ εἶχαν ! Κι' ὁ κύρ—Γιώργης μὲ τὴ σκέψη αὐτὴ ἔμεινε ἄγρυπνος ὡς τὸ πρῶτ !..

Σὲ σκέψη μεγάλη ἔρριξε καὶ τὴ Μαρίτσα τὸ λαχεῖο. Ἄν κέρδιζε τὸ σπίτι, δὲ θάβρισκε ἄλλον γαμπρό, τάχα ; Δὲν τοῦ χρειάζόταν τοῦ κύρ—Μάκη νὰ τούδινε τὰ παπούτσια στὸ χέρι, πὺν τρία χρόνια τώρα τῆς ψήνει τῆς πικραελῆς τὸ φύλλο, ἄντρας, ψυχὴ μου, πὺν δὲ μπορεῖ νὰ ζήσει μιὰ γυναῖκα !.. Τοῦ χρειάζόταν τοῦ μασκαρά, θάβγαζε τὸ ἄχτι της... μὰ νὰ πὺν ἢ καρδιά της τὸν πονοῦσε πάλι !.. Τὸ Ἀμλέτειο μαρτύριο τυραγνοῦσε τὸ μυαλό της, σ' ἄλλη κάπως φόρμα !.. Νὰ τὸν πάρει ἢ νὰ μὴ τὸν πάρει ; Ναι, ὄχι—Ὅχι, ναι ! Οὐφ ! σκοτοῦρες ποῦ σκάρωσε τὸ λαχεῖο καὶ στοὺς δυὸ !..

Πὺν λεπτὴ ἐκδηλωνόταν ἢ ἐπιθυμία τῆς δεσποινίδος Δέσποινας, ἔτσι καλλιτεχνικά, ὅπως ἦταν κι' ἢ ψυχὴ της ! Οἱ μαθητές της, τώρα τελευταῖα,

ὄλο καὶ βίλλες ζωγράφιζαν. Ἄλλη σὲ παραθάλασσο, ἄλλη κρυμμένη μὲς τὰ πεῦκα, σὲ μιὰ πτυχὴ τῆς γῆς, μ' ἀγνάντια πάντα τῆ θάλασσα, ἀκόμα καὶ στὸ κλείσιμο τοῦ ὀρίζοντα καὶ πάντα ἡ Μπέμπη ξαπλωμένη στὴ βεράντα σὲ μιὰ ἀπόλαψη τοῦ ἥλιου νωχελικὴ ἢ πάνου στὰ κεραμίδια ζητώντας περιπέτειες..., τόσο πού οἱ βίλλες κάθησαν γερὰ στὸ στομάχι τῶν μαθητῶν !...

—Ἐ, δὲ θ' ἀλλάξουμε κι' ἄλλο σχέδιο, δεσποινίς ;

—Ναί, ναί τὴν ἄλλη βδομάδα.

Κι' οἱ βδομάδες περνοῦσαν, ὡς πού ἦρθε κι' ἡ βδομάδα τῆς κλήρωσης !... Ἡ ἀγωνία εἶχε φουντώσει στὴν αὐλή, μετροῦσαν τὶς μέρες, τὶς ὥρες. Καὶ τὴν Κυριακὴ πρὸς τὶς 11 τὸ μεσημέρι ἔδωσαν ὄλοι ραντεβοῦ στὸ μέγαρο τοῦ Ζαπτείου !

Ὁ κύρ-Γιώργης σπρώχνοντας-σπρώχνοντας ἔφτασε στὴν πρώτη σειρά, ἐκεῖ δίπλα στὴν Ἐπιτροπὴ. Σὲ λίγο ξεφύτρωσε πλαῖι του κι' ἡ κυρὰ-Μανθώ. Ἡ δεσποινίς Δέσποινα ἀπὸ εὐγένεια κάθησε σὲ μιὰ γωνιά, κοντὰ τῆς ὡς τόσο εἶχε τὴν κυρία Μαρίκα πού τὸ αὐτὴ τῆς δούλευε ῥάδιο, ἔπερνε ἀπότοιοι σταθμὸ ἤθελες καὶ μὲ παρτίσιτα μάλιστα. Ἡ Μαρίτσα ἐκμεταλλεύτηκε τὸν συνωστισμό καὶ βρέθηκε σφιγμένη ἀνάμεσα σὲ δυὸ δανδηδες. Δὲν ξέρεει κανεὶς ἀπὸ πού τοῦρχεται τὸ τυχερό... Ἴσως νὰ βρισκόταν κι' ὁ γαμτρός... Καὶ τὸ καρδιοχτύπι ἄρχισε ! Τάκ, τάκ, τάκ—τάκ, τάκ, τριώροφο, τριώροφο στοῦ κύρ-Γιώργη... Τίκ, τάκ—τίκ, τάκ, ναί, ὄχι—ναί, ναί—ὄχι στῆς Μαρίτσας. Τίκ, τίκ, τίκ, ἔτοιμη νὰ σβύσει στῆς δεσποινίδας Δέσποινας σὲ μιὰ ἀπόλυτη γαλήνη. Καὶ μὲς τὴ γενικὴ σιγὴ προβάλε τὸ τριώροφο ! Ὅλα τὰ κεφάλαια σκύψανε πάνω στὸν ἀριθμὸ τους. Ἀπὸν ὁ τυχερός !

—Πάει, μᾶς ἔφαγε ἡ ἐπαρχία, μονολόγησε ὁ κύρ-Γιώργης. Ἐ, ἄς εἶναι καὶ τὸ διώροφο... Ἀπὸν καὶ τὸ διώροφο !

Καὶ βγήκαν οἱ λαχνοὶ ὁ ἓνας πίσω ἀπ' τὸν ἄλλον καὶ γιὰ ἓνα δευτερόλεπτο ἀναβαν κι' ἔσβυναν ἐλπίδες, ὅπου στὴ μονοκατοικία κάτω ἐκεῖ στὸ Βοτανικό, βρέθηκε νᾶναι παρὼν ὁ τυχερός ! Ὅλοι οἱ ἀτουχόντες κι' αὐτοὺς πού εἰρωνεύτηκαν ἢ μοῖρα, οἱ δύστυχοι ἐπιλαχόντες, σήκωσαν στὰ χέρια τὸν τυχερό. Καιρὸς ἦταν νὰ χαρεῖ λίγο ὁ κοσμάκης, νὰ διώξει τὸ βραχνὰ πούχε καθήσει στὸ στῆθος του, ὕστερα ἀπὸ τόσες ἀπουσίες...

Καὶ πέταξαν ἔτσι τὰ τριώροφα καὶ τὰ διώροφα, οἱ μονοκατοικίες, οἱ βίλλες καὶ τὰ οἰκόπεδα, χωρὶς νὰ καταδεχτεῖ νὰ πέσει κι' ἓνα στὴν αὐλὴ τῆς κυρίας Εὐλαμπίας !

—Χρυσούζικο, ἐκεῖνο τὸ θηλυκὸ, εἶπε ἡ κυρία Μαρίκα. Τί, μ' ἐπιάσε καὶ δὲν τράβαγα μόνη μου.

—Ἐλα, ντέ ! ἔκανε κι' ἡ δεσποινίς Δέσποινα.

—Ρέ, μὴν τὴν κυνηγᾶς τὴ βρώμα... Ἄς τὴν νὰ σούρχεται πίσω σου, γυναίκα δὲν εἶναι ; εἶπε μεγαλόφωνα κι' ὁ κύρ-Γιώργης καὶ βρῆκε σύμφωνο ὄλο τὸ τσοῦρνο τῶν ἀποτυχόντων, πού ξέσπασε σ' ἓνα γέλιο τρανὸ.

Καὶ περίεργο πρᾶγμα, ὁ κύρ-Γιώργης βγαίνοντας ἔξω ἀπ' τὸ μέγαρο, ἔνοιωσε τὸν ἑαυτὸ του ξάλαφρο καὶ τὴ σκέψη του λαγαρὴ, λαγαρὴ σὰν τὸ κρύο νερό.

Εἶχαν πετάξει οἱ ἔγνοιες τῆς μοιρασιάς μαζί μὲ τὸν ἄχρηστο λαχνό, πού τὸν ἄρπαξε στὰ φτερά του τὸ ἀεράκι καὶ πάει, πάει !

ΛΟΥΛΑ ΚΟΤΣΕΤΣΟΥ

Σ Ε Φ Ι Λ Ο

ΣΤΟ Γ. Σ.

Τὸ καλοκαίρι τῆς ζωῆς ἔχει γιὰ μᾶς περάσει
Καὶ τὸ φθινόπωρο ἔρχεται σκληρὰ νὰ μᾶς θυμήσει
Πῶς στοῦ βουνοῦ μας τὶς ψηλὲς κορφές ἔχουμε φτάσει
Καὶ μπρὸς μας εἰς τοὺς κάμπους τῆς μᾶς περιμέν' ἡ δύση.

Στοὺς δρόμους μας ποτὲ ξανά δὲ θὲ νὰ στρώσ' ἡ πλάση
Τὶς ὁμορφιές τῆς ἀνοιξῆς κι' οὔτε γιὰ μᾶς θ' ἀνθίσει.
Τὸ λάφι μας σὲ γάργαρες πηγές δὲ θὰ ἀποστάσει
Καὶ στὰ θολὰ τὰ ρέματα τῆ δίψα του θὰ σβύσει.

Μ' ἄς μὴ λυπόμαστε γι' αὐτὸ καὶ πάντα τὴν καρδιά μας
Ἄς κυβερνοῦν τὰ πάθη μας καὶ τὰ παλῆὰ ὄνειρά μας
Παντοτινὰ στὰ χεῖλη μας τραγοῦδι ἄς ἀνεβαίνει.

Εἴμαστ' ἐμεῖς τ' ἀνθρώπινου τοῦ δένδρου λίγα φύλλα
Κ' εἶν' ἡ δικὴ μας ἡ ζωὴ τοῦ φύλλου ἀνατριχίλα.
Μ' ἄν πέφτουν τ' ἄνθη κ' οἱ καρποὶ, τὸ δένδρο αἰώνιο μένει.

Π. ΑΧΑΙΟΣ

Και στις μεταφράσεις του επίσης ξένων ποιημάτων προτιμοῦσε τὴν ὑπερκαθαρεύουσα : «Νὰ πῶς ἀρχίζει ἡ μετάφραση τοῦ ποιήματος τοῦ Σίλλερ (ὁ νέος παρὰ τὸν ὄνακα) :

«Εἰς πηγῆς χλοώδη ὄχθην ἀνεπαύετο ὁ νέος
καὶ συμπλέκων εἰς στεφάνους θάλλον τ' ἄνθη τῶν ἀγρῶν,
ἔβλεπε νὰ κυλινδῶνται, συνωθούμενα βιαίως,
εἰς κυμάτων ἀφριζόντων τὸν ἀπαίσιον χορὸν.....»

Μὰ καὶ στὴ πρόζα του ἀκόμη κάνει χρήση τῆς καθαρεύουσας. Ὅπως εὐκόλα πέφτει στὰ μάτια τοῦ ἀναγνώστη τῆς ἀπάντησης τοῦ Μωρεᾶς στὸ Ἔμμ. Ροῖδη.

Ἄς μὴ νομισθῆ ὅμως, ὅτι ὁ Μωρεᾶς ἀπέφευγε γιὰ καλὰ τὴ δημοτικὴ Νοιώθω μεγάλη χαρὰ, πὺ βρίσκομαι στὴν εὐχάριστη θέση νὰ παραθέσω ἔδῳ λίγους στίχους μιᾶς ἀπ' τὶς καλύτερες μεταφράσεις, πὺ φηκιάστηκαν ποτὲ στὴ δημοτικὴ. Εἶναι ἡ περιφνημὴ μετάφραση τοῦ «Ἐωτικόῦ» τοῦ Γκαί-τε πὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ 8 τετράστιχα. Ἄπ' αἰτῖα τὸ πρῶτο εἶναι τοῦτο :

«Ποῖος τὰ μεσάνυχτα καβαλλικεύει ;
Εἶν' ὁ πατέρας μὲ τὸ παιδί.
Τὸχει στὰ στήθια του καὶ τὸ χαϊδεύει
Καὶ κάπου σκύβει καὶ τὸ φιλεῖ.»

Καὶ τὸ τελευταῖο :

«Τρέμει ὁ πατέρας του καὶ τᾶλογό του
Κεντὰ καὶ χάνεται σὰν ἀστραπή
Φτάνει στὴ θύρα του... οἶμὲ τὸ γιό του
κρύο στὸν κόρφο του, νεκρὸν κρατεῖ.

Ἄπὸ τὸ ποίημα αὐτό, παθῶς καὶ ἀπὸ γὰτι ἄλλα σχετικά βλέπομε πόσο λαμπρὰ κάτεχε τὴ δημοτικὴ. Δυστυχῶς ἐλάχιστα ἀσχολήθηκα μὲ τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ μάλιστα στὴν ἀρχὴ τοῦ δημιουργικοῦ του σταδίου. Θαρρεύουμε λοιπὸν νὰ ἐκφράσωμε δῶ τὴ γνώμη μας, πῶς ἂν ἔμενε στὴν Ἑλλάδα, ἐξάπαντος θὰ ἀπολυτρώνονταν ἀπ' τὸ καταθλιπτικὸ βᾶρος τῆς καθαρεύουσας. Καὶ πιθανώτατα νὰ γινόταν ὁ σπουδαιότερος συγγραφεὺς πὺ θᾶγραφε στὴ δημοτικὴ. Τὴ γνώμη μας αὐτὴ στηρίζομε καὶ στὸ ἐξῆς περιστατικό, πὺ ἐξιστόρησεν ὁ θαναάσιος ἐκεῖνος τύπος, ὁ Δ. Ταγκόπουλος, σ' ἔνι τοῦ ἄρθρου, πὺ τὸ δημοσίεψε τιτλοφερῶντας τὸ «Μὲ τὸν ποιητὴ». Ἦταν Ὀκτώβρης τοῦ 1904 καὶ ὁ ποιητὴς ἦρθε γιὰ δευτέρη καὶ τελευταία φορὰ στὴν Ἀθήνα μὲ τὸ ζεῦγος Σουλβαῖν νὰ παίξῃ στὸ Στάδιο καὶ στὸ «Βασιλικὸν Θέατρο» τὴν «Ἰφιγένειά» του. Οἱ παλιοὶ του φίλοι, ὀπαδοὶ τῆς καθαρεύουσας, βρῆκαν τὴν εὐκαιρίαν γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουν τὴν γνώμη τοῦ Μωρεᾶς καὶ μαυτὸ νὰ πολεμήσουν τὴ δημοτικὴ. Ὁ Μ. Τσιριμῶκος τότε συνάντησε τὸν ποιητὴ τοῦ Ζαχαράτου καὶ τὸν ρώτησε τὴ γνώμη του γιὰ τὴ δημοτικὴ. Ὁ Μωρεᾶς ἀπάντησε, πῶς δὲν τοῦ δόθηκε καιρὸς νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα. Τότε

τὸν ξαναρώτησε : γιὰτὶ δὲ διαψεύδεις τὰ ὅσα ἔγραψαν οἱ καθαρευουσιᾶνοι ; Ὁ ποιητὴς γέλασε χαρακτηριστικώτατα. Ὑστερα ἀπὸ λίγο εἶπε : Μὰ θαρρεῖτε πῶς ἦρθα δῶ γιὰ νὰ διαψεύδω τὶς ἐφημερίδες ; Κι' ἔπειτα ποῖα σημασία ἔχει μιὰ διάψευση ;

Ἐξᾶλλου, δικαιολογημένα μποροῦμε νὰ φτάσουμε στὸ συμπέρασμα, πῶς ἔνα τέτοιο κριτικὸ καὶ ἀνήσυχο πνεῦμα, πὺ ἀπὸ συμβολιστῆς ἔγινε ἀρχηγὸς τῆς Ρωμανικῆς σχολῆς καὶ ἔπειτα προσχώρησε στὸν κλασικισμό, γιὰ ν' ἀνακαλύψῃ τὸ μυστικὸ τῆς τελειότητος στὴ φόρμα, πὺ ἐπεζητοῦσε ὀλόκληρη τὴν ὄριμη ζωὴ του, θὰ κατέφευγε βέβαια στὴ δημοτικὴ. Καὶ τὶ κέρδος τρανὸ γιὰ τούτῃ τὴ γλῶσσα !!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓ. ΖΩΤΟΣ

FRANCIS CARCO

ἌΒΡΟ ΠΟΙΗΜΑ

Ποῦ πηγαίνει ἡ βροχὴ ; Ὁ ἀγέρας τὴ φέρνει
στὴ στέγη μὲ βογγητά.
Καὶ σοῦ σφιγγόμουνα κοντὰ
τὴ θλίψη μὴ δεῖς πὺ μὲ σέρνει...

Ὁ μαῦρος ὁ κῆπος μὲ τὰ δέντρα γυμνά,
ἢ σ' ἀγρύπνια λαμπούλα ἢ μικρὴ σου,
οἱ εὐτυχισμένοι ἐρωτικοὶ στεναγμοὶ σου
τί νὰ γίνανε πιά ;...

Ἄκόμα ἀκούω νὰ πέφτει ἡ βροχὴ,
μὰ σὰν τότε στ' αὐτὰ δὲν ἤχεῖ...

Μεταφρ. Π. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΗΣ ΧΩΡΙΑΤΟΠΟΥΛΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Σιγοψιχάλιζε κείνο τὸ φιλοβρόχι τοῦ φθινόπωρου καὶ τὰ χέρια παγώνανε. "Ελα ὅμως ποῦταν ἀνάγκη νὰ σκαφτῆ τὸ χωράφι! Ἡ γῆ δὲ σὲ βωτάει, ἂν κουράζεσαι, φρόντισέ την γιὰ νὰ σοῦ δώση. Τώξερε αὐτὸ ἡ Παρασκευούλα, ἀλλὰ καὶ τόσοσ κόπος γιὰ νὰ ζῆση κανεὶς; Καὶ τὸ τόσο ξεπάγιασμα; Καὶ βαρύτερος χειμῶνας ἔρχεται καὶ τὸ ζάλωμα μὲ τὰ ξύλα ἀπ' αὐτὴν γίνεται. Νὰ βρισκόταν τρόπος ν'ἀλειπαν οἱ τόσοσ ἔγνοιες, νὰ ξαποστάση, νὰ ζῆση κάπως ἀλλοιώτικα!

Κ' ὁ τρόπος βρέθηκε. "Ενας κύριος ἀπ' τὴ χώρα, ντυμένος ὡμορφα ἦρθε στὸ χωριὸ μονάχα γιὰ αὐτὴν. Τὸν σύστηνε ὁ μπάρμπας τῆς ποῦταν χρόνια μακριὰ ἀπ' τὸ χωριὸ καὶ ζοῦσε σὰν ἄνθρωπος. Μὲ κρυφὴ χαρὰ τὸν ἀκολουθῆσε ἡ Παρασκευούλα νὰ γίνῃ ὑπέρτρια στὸ σπίτι του. Γιὰ τίς δουλειὲς τοῦ χωριοῦ ἄς βάζανε τώρα τὴ μικρότερη ἀδερφή τῆς, τὴ Σοφιά. Καιρὸς ἦταν πιά νὰ φύγῃ αὐτή, μιά καὶ κιὲ ἦρθε ἡ εὐκαιρία μὲ καλὴ ὥρα.

Χαρούμενα ἦσαν τὰ ἀποχιρευτισματά τῆς, σὰν ἔφευγε καὶ γεμάτο ἐνθουσιασμό τὸ γράμμα ποῦρθε σὲ λίγο καιρὸ ἀπὸ κεὶ κάτω ποῦ πῆγε. "Εγραφε πόσο καλὰ ἦταν τώρα στὸ μεγάλῳ σπίτι μὲ τὰ μάρμαρα καὶ τίς σόμπες. Τὴν ἔχουν ἀλλάξει μὲ μεταξωτὴ ποδιά καὶ τὴν φωνάζουν Βούλα. Ποῦ καὶ ποῦ βγαίνει στὴ πολιτεία σιργάνι... "Ὁμορφοὶ δρόμοι, μεγάλα σπίτια, αὐτοκίνητα καὶ ὡμορφα ντυμένοι ὄλοι. Διαβάζει τὸ γράμμα ὁ πατέρας κομπιαστά, ἡ μάνα ἀλλοῦ γελάει, ἀλλοῦ δακρῦζει, μόνον ἡ Σοφιά δὲν μιλάει. Στέκει σὰν νὰ μὴν ἀκούῃ τί λέει τὸ γράμμα, ὅμως ἔχει ἓνα ὕφος σὰν ἀπελπισμένη. "Ἴσως εἶναι κουρασμένο τὸ κορίτσι. Τόσες δουλειὲς βλέπεις...

"Ὅχι! Ἡ Σοφιά βλέπει ξαφνικὰ πόσο ἄσχημη εἶναι ἡ δικὴ τῆς ζωὴ, πόσο κατώτερη ἀπὸ τῆς ἀδερφῆς τῆς.

—Ὁ κουβὰς περιμένει στὸ πηγάδι, Σοφιά, τὴν ξάφνιασε ἡ μάνα τῆς.

Ξεκίνησε γιὰ τὸ πηγάδι ἡ Σοφιά, ὄχι ὅμως καὶ γιὰ τὸ κουβὰ. Κάθησε κεὶ δὰ στὸ πεζοῦλι σκυφτὴ καὶ χὰϊδευε τὸ φουστάνι τῆς σὰν ἀφηρημένη... Πολιτεία, ὠραῖα σπίτια, μεταξωτὴ ποδιά, ἐκεὶ δὲν ἔχει πηγάδια. Ἡ γίδα βελάζει στὸ πλάι τῆς. Θὰ πεινάη, ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὸ ποῦ τὴν ἀπασχολεὶ τώρα. Ἡ Σοφιά κάνει ὄνειρα. Εἶναι κ' ἄλλοι καλοντυμένοι κύριοι στὴ χώρα. Τί ὠραῖα νὰ τὴν ἔπαιρνε κι' αὐτὴν κάποιος στὸ σπίτι του. Θάφινε τίς γίδες, τὰ χωράφια, τίς βα-

ρειὲς δουλειὲς, θάλλαζε μὲ τὰ καλὰ τῆς, θάφευγε ἀπ' τὸ ξεταβάνωτο σπίτι, θά... Σπίτια μὲ μάρμαρα, σιργάνι στοὺς ὡμορφοὺς δρόμους, αὐτοκίνητα, μπορεὶ νὰ τὴν φωνάζανε Φωφώ, σὰν τὸ κορίτσι τοῦ γιατροῦ.

—"Αει τώρα, Σοφιά, χάζεψες μωρή;

Δὲν ξάφνιαζαν τώρα τὰ χουγιάματα τῆς μάνας τῆς. Τὸ χαμόγελο τῆς ἐλπίδας ἄνθισε καὶ στὴ καρδιά τῆς καὶ στὰ χεῖλη τῆς. Σηκώθηκε χωρὶς βιασύνη, γέμισε τὸ γουβὰ, τάισε καὶ τὴ γίδα. "Ὅλα μὲ τὸ χαμόγελο τῆς ἐλπίδας.

Τὸ δεύτερο γράμμα τῆς Παρασκευούλας ἦταν ποῦταν φώτια γιὰ τὴ Σοφιά... Εὐλαμπρα θάφευγε μιά ὑπέρτρια ἀπὸ τὸ σπίτι. "Αν ἤθελε ἡ Σοφιά, ἄς ἐρχόταν καὶ γιὰ συντροφιά. Δὲν τίς ἄρεγε μόνον τῆς καὶ ξένη ἀπὸ ὄλους. "Εδῶ ἔδειχνε στενοχώρια τὸ γράμμα, ἀλλὰ κι' αὐτὸ θάλειπε, ἂν ἦσαν οἱ δυὸ μαζὶ.

Τώρα πιά ἡ Σοφιά ἔχασε κάθε ἐνδιαφέρον γιὰ ὅ,τι ἀφοροῦσε τὸ χωριὸ. Μετροῦσε τίς ἡμέρες γιὰ ν'ἄρθῃ ἡ Λαμπρὴ, κι' ὕστερα... ἔ ὕστερα δὲν τὴν χόριζε ἀπὸ τὴν πολιτεία παρὰ ἡ βέβαιη προσμονή. Τότε τὸ γινομένο-γινομένο σκεφτόταν ἡ Σοφιά.

Μακρὸς τῆς φάνηκε ὁ χειμῶνας, μὰ σὰν ἦρθε ἡ Λαμπρὴ ἔεχασε τὸ πόσο περίμενε. "Ὁπου καὶ νᾶταν, θάγραφε ἡ ἀδερφή τῆς καὶ θὰ τῆς μύναγε τὸ ξεκίνημα.

Ἦρθε μὲ τὴ ὥρα του καὶ τὸ γράμμα ποῦλεγε πὼς ἐρχόταν ἡ Παρασκευούλα στὸ χωριὸ.

—Γιατὶ ἔρχεται; ἀποροῦσε ἡ μάνα.

—Θέλει καὶ ρώτημα; ἐξηγοῦσε ἡ Σοφιά. "Ερχεται νὰ μὲ πάρῃ μοναχὴ τῆς.

Χαρὲς καὶ καλοσορίσματα ὑποδέχτηκαν τὸν ἐρχομὸ τῆς καὶ πιὸ φανερὴ ἦταν ἡ χαρὰ τῆς Σοφιάς. "Ὅλο τὸ ἀπόγευμα ἡ Παρασκευούλα πηγαινοερχόταν στὸ σπίτι, στὴν αὐλή, στὸ λαχανόκηπο. Χὰϊδευε τὴ γίδα, τὸ πηγάδι, ὡς καὶ τὰ δοκάρια τοῦ χαγιατιοῦ.

Σὰν ἀπόφαγαν τὸ βράδυ, ἡ μουσαφίρισσα ρωτήθηκε, ἔτσι γι' ν' ἀκούσουν καὶ μὲ ταυτιά τους, τὴν ὠραῖα ζωὴ τῆς στὴ χώρα. "Ὁμως ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι περίμεναν, αὐτὴ ἔσκυψε τὸ κεφάλι καὶ δὲν μίλησε.

—Γιατὶ δὲν μᾶς λὲς, ρὲ παιδί; ἐπέμεινε ὁ πατέρας.

—Εἶναι καλύτερα δῶ, δὲν ξαναπάω, ἂν θέλῃ ἡ Σοφιά ἄς πάη.

'Ακοὺς ὕστερα ἀπὸ τόσα καλὰ νὰ θέλῃ νὰ κάτση στὸ χωριὸ; Αὐτὴ θὰ πάη κι' πάρα πάη. 'Ετοίμασε ἡ Σοφιά τὸ μπογαλάκο μὲ τὰ ἐσώρουχα καὶ σιδέρωσε τὸ γιορτιατικὸ ποῦ θὰ φοροῦσε στὸ ταξεῖδι.

Δὲν κοιμήθηκε ὄλη νύχτα ἀπὸ τὴν ἔγνοια. Τόσα σχέδια! Αὐριό

τὸ πρῶτ' ἄφευγε καὶ τέτοια ὦρα θὰ κοιμῶταν στὸ μεγάλο σπῆτι.

Στὰ χαράματα ἀποκοιμήθηκε καὶ τὸ πρῶτ' σηκώθηκε νὰ ἐτοιμασθῆ. Γρήγορα νίκησε κι' ἄρχισε τὸ ντύσιμο. Ἀπὸ τὸ πλαῖνὸ δωμάτιο ἀκούγονταν οἱ κουβέντες τῆς Παρασκευούλας.

—Ναί, δὲν λέω. μπορεῖ νάχη ὡμορφα πράγματα ἢ πολιτεία, ἐμεῖς ὅμως δὲν μποροῦμε ἢ δὲ ξέρουμε νὰ τὰ χορτάσουμε. Ὅπως κι' αὐτοὶ δύσκολα μᾶς καταλαβαίνουν ἐμᾶς. Γεννηθήκαμε στὸ χωράφι, πατέρα, κι' ἀνατραφήκαμε μὲ τὸ χωράφι. Ἡ χαρὰ πού γιομίζει τίς καρδιές μας αὐτὴν τὴν ὦρα πού βλέπουμε τὰ γενήματα στὸ ξεστάχυσμά τους δὲν μπορεῖ νὰ τὴν φτάση ἢ γιορτὴ τῆς πολιτείας. Κι' ἐκεῖ γιορτάσαμε τὴ Λαμπρὴ μὲ γλέντια καὶ πιοτά, ἀλλὰ τί τὰ θές πατέρα; Τ' αὐτιά μου ἀφουγκράζονταν νταούλι καὶ πίπιζα. Δὲν εἴμαστε μεῖς γεννημένοι γιὰ κεῖ. Θέλω νὰ τρυγίσω, νὰ θερίσω, νὰ σκάψω. Θέλω νὰ ζήσω δῶ πού γεννήθηκα...

Μ' ἀργές κινήσεις ξεκουμπώθηκε τὸ γιορτινὸ βελέσι. Ἐάλλαξε ἡ Σοφιά καὶ λύνοντας τὸ μπόγο ἄφισε νὰ κυλίσουν δυὸ δάκρυα... Τῶναιρο ἔχασε τὴν ἀξία του.

ΒΑΣΩ Ν. ΚΑΡΑΛΗ

ΚΑΛΗ ΣΠΟΡΑ

Σπυρί—σπυρί, χρυσοκλωνί, βγήκα μὲ μπόρες στὶς νυχτιές κι' ἀπ' τὴν καρδιά μου τᾶσπειρα τὰ χερσωμένα μέρη...
Κι' ἂν μὲ χτυπήσαν τοῦ βορρηᾶ σπαθάτες μάνηται φριχτές, γδυτὸς τίς πράξεις τίς καλὲς στὸν κόσμο λές, μ' ἀπλοχεριά τίς μοίρασα. Καὶ μοῦπανε: «Καλὴ σπορά, θὰ φέρει χυμούς μελάτους καὶ σωρούς σιτάρια καρπερά...»

Κι' ὅταν ὁ θέρος ἔφτασε καὶ μὲ χαρὰ βγήκα κρυφὴ γιὰ νὰ μαζέψω τοὺς καρπούς, πού μοῦειχε ἢ καλωσύνη, πρὶ δρεπανίσω μ' ἄγγιξε τῶν ἀγκαθίων πικροκορφὴ κι' ὀποῦχα τότε τὴν ἀγάπη μου σπαρμένη μὲ καῦμὸ νά: τῶν ἀνθρώπων φύτρωσε φριχτὴ ν' ἀγνωμοσύνη καὶ ψήλωσε τὸ μῖσός τους, θεριό, στὸ θερισμό...

ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ

ΤΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Ἦρθε τὸ καλοκαίρι, ἦρθε. Μᾶς τῶπαν τὰ ὡμορφα λουλούδια πού στόλισαν τίς ἐξοχές, τὴν πόλη, τοὺς κήπους. Μᾶς τῶπαν τὰ γλυκόλαλα πουλιὰ πού σπαταλοῦν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὴ μουσικὴ τους. Μὰ τῶπαν οἱ γλυκὲς καὶ γλιαρὲς μέρες τοῦ Ἰουνίου. Ὁ Πατραϊκὸς βουβάθηκε καὶ ἀποκοιμήθηκε σὲ μιὰ ἔκταση καὶ ἀποκοιμήθηκε, λές καὶ κουράσθηκαν πιά τὰ γαλανὰ πάντα νερά του ἀπὸ τίς χειμωνιάτικες ἀναστατώσεις. Ὁ οὐρανὸς ξημερώνει χωρὶς σύννεφα, χωρὶς ἀπειλές. Ἡ δύση τοῦ ἡλίου, τὸ ξεχωριστὸ αὐτὸ θέαμα τῆς φύσεως τῆς Πάτρας, πῆρε τὴ μεγαλύτερη φαντασματογορία του. Στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ θάλασσα τὸ γαλανό, στὸν κάμπο τὸ πράσινο, στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὶς φορεσιές τους τὸ λευκὸ καὶ κάθε ἄλλο ἀνοιχτὸ χρῶμα. Ὅλα μιᾶνε γιὰ τὸ καλοκαίρι, γιὰ τὴ νέα ἐποχὴ, τὴν ἐποχὴ πού μεστώνει καὶ πανηγυρίζει ἡ φύση. Ἦρθε τὸ καλοκαίρι καὶ μᾶς καλεῖ τὸ μεθυστικὸ πανηγῦρι του.

Μὰ πόσο τὸ κάλεσμά του αὐτὸ φέτος ἦταν ξένο στὴ ψυχὴ μας! Τὰ λουλούδια στόλισαν τὴ φύση μὰ λίγοι θυμήθηκαν τὸ συμβολισμό τους καὶ τὴν ὡμορφιά τους. Τὰ πουλιὰ τραγουδοῦν χωρὶς ἀκροατήριον καὶ χωρὶς θαυμαστές. Ἡ θάλασσα ἔχασε τοὺς ἀφοσιωμένους της. Λησμονήσαμε νὰ παρακολουθήσουμε τὴ φύση, τὸν οὐράνιον θόλο, τὴ δύση τοῦ ἡλίου καὶ ὅ,τι ὠραῖο ὑπάρχει στὸ περιβάλλον μας. Λησμονήσαμε τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸν μας. Γίναμε τόσο ξεροί, τόσο πεζοὶ πού ἀποροῦμε καὶ οἱ ἴδιοι γιὰ τὸ κατάντημά μας. Δουλεύει παντοῦ τὸ μυαλό, δουλεύει ἢ στέψη καὶ μονάχα ἢ σκέψη. Ἡ ἔγνοια τῆς ζωῆς, τῆς πικρῆς ζωῆς τοῦ πολέμου ἀπ' ἐδῶ, τῆς ἀγωνίας ἀπὸ κεῖ, τοῦ ἀγνώστου ἀλλοῦ, μᾶς ἔκανεν ἄλλους ἀνθρώπους. Πόσο γέρασε ἡ ψυχὴ μας!

Προχθὲς βιαστικὸς περνοῦσα στὴ κάτω πόλη. Ἀδιαφοροῦσα γιὰ ὅ,τι ἦταν γύρω μου, τὸν καλὸ καιρὸ, τὰ ὡμορφα κηπάκια, τὰ δεινράκια τῆς πλατείας Γεωργίου. Μόνη μου σκέψη νὰ φτάσω ἐδῶ στὸ τυπογραφεῖο, ἀπ' ὅπου τυπώνονται τὰ γράμματά μου. Καὶ νὰ φτάσω γρήγορα. Μὰ ὁμολογῶ πὸς κάπου στάθηκα, κάπου ἀπασχολήθηκα γιὰ κάμποσο. Ἐγώ, ὁ ξερός καὶ ἀδιάφορος ἀνθρωπος τῆς ἐποχῆς μου, στάθηκα σὲ μιὰν ἄλλη μαγεία τῆς φύσεως, σὲ μιὰν ἄλλη σύνθεσή της, ὠραιότερη καὶ ἐκφραστικώτερη, ἀπὸ τίς δυνατώτερες πού παρουσιάζει σὲ κάθε βῆμα μας. Ἐκεῖ στὴ Πλατεία τοῦ Γεωργίου, ἐκεῖ τὸ βραδυνὸ πού μόλις εἶχε πέσει ὁ ἥλιος, εἶχαν ξεχυθῆ τοῦ κόσμου τὰ παιδάκια, ἀγόρια καὶ κορίτσια τῆς πρὸ μικρᾶς ἡλικίας καὶ μέσα στὰ λουλούδια, στὸν ἀνοιχτὸ ἐκεῖνο χῶρο γιόμιζαν μὲ τίς φωνοῦλές του, φωνὴ τῆς ζωῆς, χαρὰ καὶ συγκίνηση στὶς καρδιές τῶν μεγάλων πού τοὺς παρακολουθοῦσαν ἀπόμακρα. Οἱ μεγάλοι, σύνοδοί τους ἦ καὶ ἵπλοῖ περαστικοί, καθόντουσαν

στις καρτέλες τῶν κέντρων καὶ δίχως νὰ τὸ καταλαβαίνουν ἰδιαίτερα, δίχως νὰ τὸ ἐκφράζουν, ἀπολαμβάνουν τὸ ξεχύλισμα αὐτὸ τῆς ζωῆς, τὸ ξεχύλισμα αὐτὸ τῆς φύσεως, τὴ χαρὰ αὐτῆ τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ εἶναι χαρὰ τοῦ Θεοῦ τὸ χαμόγελο, ἡ φωνοῦλα, τὸ κάλεσμα τοῦ μικροῦ παιδιοῦ ποὺ πρωτογνωρίζει μὲ τόση εὐχαρίστηση καὶ τόση ὀρμὴ τῆ ζωῆς.

Τὰ χαριτωμένα παιδάκια μὲ τὶς λευκὲς τους ἐνδυμασίες καὶ τὰ ἀπαλὰ προσωπάκια! Ἐκεῖνο ποὺ δὲν μπορεῖ πιά νὰ μᾶς δώσῃ νὰ τὸ νιώσουμε ἢ φύση, τὸ φυσικὸ περιβάλλον, μᾶς τὸ δίνει αὐτὴ ἢ πιδὸ ζωντανὴ καὶ πιδὸ ἀληθινὴ μορφὴ τῆς. Ὅλα μᾶς φταῖνε, μὰ πόσο περισσότερο, πόσο μοναδικὰ μᾶλλον, φταῖνε ἐμεῖς οἱ οἱ ἴδιοι. Τὶ τοὺς θέλουμε τοὺς μεγάλους συλλογισμοὺς; Νά, ἐκεῖ στὸ παιδί, στὸ μόνον φωτεινὸ σημεῖο τῆς ζωῆς μας, στὴ μόνη ἐλπίδα τῆς ἐποχῆς μας, στὴν ἀληθινὴ ἀνοιξή, ἃς γυρίσουμε ὅλη τὴν προσοχή μας. Ὅλα μποροῦν νὰ χαθοῦν, δὲ θὰ χαθῆ ὅμως ποτὲ ἡ ζωὴ!

Κ. Ν. Τ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ

Λυγοὺν τὰ στάχια οἱ ζέφυροι· κι αὐτὰ ἐβλαβικὰ
σκύβουνε καὶ τὴ μάννα γίς τὴν ἀποχαιρετᾶνε...
Ἦρθ' ὁ καιρὸς π' ὁ γεωργὸς μὲ τὸ δρεπάνι τὸ σκληρὸ
θὰ τὰ θερίσει... Καὶ ὠχρὰ τὰ στάχια ποὺ λυγᾶνε...

ΤΟΥ ΑΛΩΝΑΡΗ

Τ' εἰρηνικοῦ στρατοῦ, π' ἰδρῶ ἐχύθηκε ποτάμι,
ἐσύ, Γιούλη, τὴ χαιρεσαι τὴν πλούσιαν ἀνταμοιβή...
Δὲν εἶνε μόνον οἱ καρποὶ ποῦναι σωροὶ στ' ἄλωνα,
ὄσο, στὰ χεῖλη τῶν γεωργῶν ἢ πρωῖνὴ ὠδή...

Πάτρα

ΝΩΤΗΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΔΑΔΙ·ΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ντέρτι ποὺ τῶχουν τὰ βουνά,
παράπονο κι' οἱ κάμποι
γιὰ δυὸ Σουδενιωτόπουλα
ποὺ σηκωθῆκαν κλέφτες.
Τῶνα τὸ λέγαν Καζαντζή,
τ' ἄλλο τὸ λέν Μπακάλη.
—Δὲ στῶεπα 'γὼ, βρὲ Καζαντζή,
δὲ στῶεπα, βρὲ Μπακάλη,
σὲ φίλου σπίτι νὰ μὴ μπῆς,
μᾶεῖδε καὶ σὲ κουμπάρου,
τ' οἱ φίλοι φίδια ἐγίνανε
καὶ οἱ κουμπάροι ἀστρίτες... (*)

(Ἀπὸ ἀνέκδοτη συλλογὴ τῆς δ. ΤΟΥΛΑΣ ΠΑΠΑΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ)

(*) Ὁ Μπακάλης κατέφυγε συνήθως στὴν καλύβα ἐνὸς κουμπάρου τοῦ ἀπὸ ἄλλο χωριό, ποὺ τὸν ἐπέθαλπε (καθὼς καὶ τὸν Καζαντζή). Ὅταν ὅμως τοὺς ἐπεκλήρυσαν, ὁ κουμπάρου, συνεννοημένος μὲ τοὺς ἀδελφούς του, ἐβγήκε ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα νὰ κοιτάξῃ, δῆθεν, μὴ φαίνεται κανεὶς καί, ὅπως εἶχε ἀφίσει μέσα τὸ λυχνάρι κι' ἐφωτιζόταν καλὰ ὁ ληστής, τὸν ἐπυροβόλησε ἀπ' ἔξω καὶ τὸν ἐσκότωσε, γιὰ νὰ πάρῃ τὴ χρηματικὴ ἀμοιβή. Τὸ τραγοῦδι, σὲ ἦχο θλιβερό, διερμηνεύει τὴ γενικὴ ἀγανάκτησι.

Τ. Π.

Ο ΚΑΤΣΑΠΡΟΚΑΣ

ΠΑΛΗΑ ΠΑΤΡΑ

«Τὰ μπρόκολα τῆς Μπόχαλης» (*) μὲ τοὺς μόλις χθεσινούς τύπους τῶν Πατρῶν μοῦ ἔφεραν εἰς τὴν μνήμην παλαιότερους τύπους, ἴσως ὁμοίους, ἴσως ἀνωτέρους αὐτῶν. Καὶ πόσους τοιοῦτους τύπους δὲν εἶχον αἱ Πάτριαι; Φημίζονται ἀκόμη ὡς μία τῶν πόλεων μὲ τοὺς ἀπείρους τύπους ἀνθρώπων, οἵτινες ἐφραίδρουν πάντοτε τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα. Ἐλπίζω νὰ μὴ ἀπέχω τῆς πραγματικότητος, ἂν εἶπω, ὅτι θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον καὶ θὰ προσεφέρετο μεγάλη ὑπηρεσία εἰς τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν, ἂν ἀνελαμβίνετο ἡ προσπάθεια, εἴτε παρ' ἰδιώτου, εἴτε παρ' ἐπιτροπῆς, τῆς συλλογῆς τῶν ὠραίων ἀνεκδότων τῶν προαπελθόντων ἢ καὶ τῶν εἰς τὴν δύσιν τοῦ βίου των τοιοῦτων τύπων.

Μεταξὺ τῶν ὠραίων αὐτῶν τύπων, θὰ ἀναφέρωμεν τὸν Κατσαπρόκαν. Τὸ πραγματικόν του ὄνομα ἦτο Κωνστ. Χ. Ἡ οἰκογένειά του εὐρίσκειται εἰσέτι ἐν ζωῇ καὶ δυστυχῶς οὐχὶ ἐν καλῇ καταστάσει. Μικρόσωμος, μὲ τὴν ἑλληνικὴν ἐνδυμασίαν μέχρι τοῦ φερέτρου, μηδέποτε γνωρίσας ἡμέρας πραγματικῆς αἰγλης, ἀλλὰ καὶ μηδέποτε σκυθρωπάσας, πλὴν τῶν τελευταίων του ἡμερῶν. Πάντοτε γελαστός καὶ πάντοτε τὸν γέλωτα καὶ τὴν εὐθυμίαν σκορπίζων. Κωνσταντῆ, ἐδῶ, Μπαρμπακώστα, ἐκεῖ. Ὁσάκις ἐνεφανίζετο εἰς τὴν ἀγοράν, μία του λέξις—καὶ οὐδέποτε ἦτο φειδωλὸς λέξεων—ἤρκει νὰ σκορπίσῃ τὴν εὐθυμίαν. Τὸ ἐπάγγελμά του κρεοπώλης.

Τὰ προσόντα του, αἱ εὐφυολογίαι του, ἡ ἀπομίμησις τοῦ πετεινοῦ καὶ τοῦ κλαίοντος μωροῦ ἦσαν εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε ἦτο ἀδύνατον ν' ἀντιληφθῆ τις ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀπομιμήσεως. Ἡ ἰκανότης τοῦ Κατσαπρόκα νὰ μιμῆται τὸν πετεινόν, ὄχι μόνον τοῦ ἐχρησίμευσεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔσωσεν ἐκ βεβαίου θανάτου. Ἄν δὲν ἐμιμείτο τὸν πετεινόν, ἀσφαλῶς σήμερον δὲν θὰ ἐγράφομεν περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἴδου πῶς.

Πρὶν ἀκόμη ἀρχίσῃ ἡ λειτουργία τοῦ σιδηροδρόμου,—πῶς περνᾷ ὁ χρόνος!—ἔξεκίνησε ἔφιππος νὰ ὑπάγῃ εἰς Μανωλάδαν ν' ἀγοράσῃ σφάγια. Πρὸ αὐτοῦ εἶχον προηγηθῆ οἱ συνεταῖροι του, αὐτὸς παρέμεινεν ἐπ' ὀλίγον διὰ νὰ συνάξῃ τὰ ἀπαιτούμενα χρήματα. Ἦτο χειμῶν. Ὅταν ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέρας τοῦ σκοποῦ του, εἶχε παρέλθῃ τὸ μεσονύκτιον. Ἡ καταιγὶς ἐμαίνετο, αὐτὸς ἔθεσε τὰ χαρτονομίσματα ὑπὸ τὴν μασχάλην διὰ νὰ μὴ βραχοῦν. Τὸ σκότος ἦτο βαθύτατον, ὁ ἵππος τὸν ἔφερεν τῆδε κακεῖσε καὶ εἰς τὸ τέλος τὸν ἔρριπεν μακρὰν τῶν ἀθλιῶν μονοπατιῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἔρμαιος πλέον τῆς τύχης του ἐφέρετο πρὸς τὸ ἄγνωστον..

*Ἀχαϊκά» Γ'. 104—105.

Ἡ ἀθλιότης τοῦ ἐδάφους, τ' ὀσκότος τὸ ἀδιαπέραστον καὶ ἡ καταιγὶς ἡ μαινομένη ἤρχισαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ τὸν φοβίζουν, δεδομένου ὅτι περιπλανώμενος διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν, ἔχασε πλέον τὸν προσανατολισμὸν του καὶ δὲν ἐγνώριζεν οὔτε ποῦ εὐρίσκειται, οὔτε ποῦ πηγαίνει. Ἡ ὥρα παρήρηχοτο, καὶ ἡ ἀγωνία του ἐκορυφούτο. Ἐφθασε τέλος ἡ στιγμή, ὅτε διελογίσθη, ὅτι τὸ πᾶν ἀπώλετο δι' αὐτόν. Εἰς τὴν ἐσχάτην ὅμως αὐτὴν στιγμήν, μία φαεινὴ ἰδέα διήλθεν εἰς τὸν νοῦν του καὶ ἤρχισε νὰ μιμῆται τὸν πετεινόν.

—Κοκορίκου!!! Κοκορίκου!!!

Ἐκεῖ εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀδιαπεράστου σκότους ἔνα κοκορίκου! ἠκούσθη. Στρέφει τὸν ἵππον του πρὸς τὴν διεύθυνσιν, ὅπου ἤκουσε τὸ κοκορίκου καὶ ἔξακολουθεῖ τὸ κοκορίκου καὶ αὐτός, διευθυνόμενος πάντοτε πρὸς τὸν ἀντίλαλον τοῦ πραγματικοῦ πετεινοῦ, μέχρις ὅτου ἔφθασεν ἐκεῖ, ὅπου πράγματι ἦτο ὁ πραγματικὸς πετεινός. Καὶ ὅποια σύμπτωσις. Εἰς τὴν καλύβην, ἃς εἴπωμεν, τοῦ πετεινοῦ, ἦσαν καὶ οἱ λοιποὶ συνεταῖροι του. Οὕτω δὲ ἐσώθη ἐκ βεβαίου κινδύνου.

Αὐτὸ βεβαίως ἀποτελεῖ μόνον μίαν περιπέτειαν τῆς ζωῆς του. Τὰ ἀνέκδοτά του ὅμως εἶνε τόσον πολλὰ, ὥστε θὰ ἠδύνατο νὰ γραφῆ ὀλόκληρος τόμος. Ἄς εἴπωμεν ἐν ἐκ τῶν πολλῶν, ἂν καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν φαιδρότερων. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰ κρεοπωλεῖα τῆς Ἄνω Πόλεως ἐστεγαζόντο ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς Ἄνω Πόλεως. Εἰς ἐν τῶν διαμερισμάτων αὐτῆς εἶχε τὸ κρεοπωλεῖον τοῦ ὁ Κατσαπρόκας. Μίαν ἡμέραν εἰσῆλθεν εἰς χωρικὸς ν' ἀγοράσῃ κρέας. Περιεργάζετο τὰ διάφορα κρεοπωλεῖα ἀναποφάσιτος καὶ ἐξαντλητικῶς παιδεύων τοὺς κρεοπώλας. Οὗτος ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ Κατσαπρόκα, ὅστις ἀμέσως συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς τιμωρίας τοῦ χωρικοῦ. Εἰς μίαν στιγμήν ὁ χωρικός εὐρίσκειτο ἔμπροσθεν τοῦ κρεοπωλείου τοῦ Κατσαπρόκα. Ὁ Κατσαπρόκας δὲν χάνει καιρόν, ἀρπάζει ἐν τεμάχιον κρέατος καὶ ἀρχίζει νὰ τὸ τεμαχίῃ παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ χωρικοῦ, ὅτε εἰς μίαν στιγμήν, ὁ Κατσαπρόκας, πετᾷ τὴν μάχαιραν, ἐκβάλλων κραυγὴν πόνου καὶ διπλῶνων τὴν δῆθεν πληγωμένην χεῖρα του μὲ τὴν φουστανέλλαν του, τρέχει πρὸς τὴν ἔξοδον τῆς ἀγορᾶς, ψιθυρίζων πρὸς τοὺς συναδέλφους του κρεοπώλας «πάρτε τὰ λεπτά». Δὲν ἔχρειάζετο περισσότερον. Οἱ κρεοπῶλαι ἔτρεξαν εἰς τὸ διαμερίσμα τοῦ Κατσαπρόκα, ὅπου ὁ δυστυχὴς χωρικός ἵστατο κεχηνός, τὸν περιεστοίχισαν καὶ τοῦ διήγειρον τὸν φόβον διὰ τὸ ἀτύχημα τοῦ Κατσαπρόκα. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε εὐνόητον. Ὁ χωρικός ἐπλήρωσε τὸ κρέας, τὸ ἐπῆρε καὶ ἔφυγεν. Ἀλλὰ ποία ἦτο ἡ ἐκπληξίς του, ὅταν ἐξερχόμενος τῆς ἀγορᾶς, εἶδε τὸν Κατσαπρόκαν νὰ τὸν χαιρετᾷ μὲ τό.. πληγωμένο χεῖρι καὶ νὰ τοῦ λέγῃ: «Ἐ! πατριώτη, σὸ καλὸ καὶ χαιρετίσματα στὴν κουμπάρα». Καὶ ὁ δυστυχὴς χωρικός ἀκόμη τὸ φυσᾷ καὶ δὲν κρῶνει.

ΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟΝ

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Ἡ δις Ἑλένη Λαμπίρη, ἡ ἀκούραστη καθηγήτρια τῆς Φιλαρμονικῆς, εἶχε τὴν ἐμπνευση ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπομονὴ νὰ ὀργανώσῃ στὴν πόλιν μας τὴν γιορτὴ τῶν ἐξήντα χρόνων τῆς «Διαπλάσεως τῶν παιδίων», τοῦ πανελληνιασ φήμης παιδικοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ τῆς πρωτεύουσας πού ἐκδίδει τώρα καὶ 62 χρόνια ὁ σεβαστὸς πρεσβύτες σήμερα κ. Παπαδόπουλος μὲ τὴ συνεργασία τοῦ κ. Ξενοπούλου καὶ ἄλλων. Ἡ γιορτὴ δόθηκε στὸ θέατρο «Λυρικὸ» μὲ ἀξιοσημείωτη ἐπιτυχία, ἐτίμησαν δὲ αὐτὴ τὰ ἄνω πρόσωπα πού ἐκλήθησαν καὶ ἤρθαν εἰδικὰ γι' αὐτὸ στὴν πόλιν μας.

Τὸ γεγονός ὅτι ἡ Πάτρα συμμετέχει τόσο ἐνεργὰ στὸν πανηγυρισμὸ μιᾶς ὀραίας πνευματικῆς προσπάθειας, ὅπως εἶναι τὸ ἔργο τῆς «Διαπλάσεως τῶν παιδίων», εἶναι τιμητικὸ γιὰ τὴν πόλιν, γιατί ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχουν ἐδῶ τόσοι ἄνθρωποι πού ἐξετίμησαν καὶ μεγάλωσαν μὲ τὴν πνευματικὴ τροφή πού ἀπὸ χρόνια δίνει στὰ ἑλληνοπούλα ὅπου γῆς, ὁ συμπαθὴς κύκλος τοῦ ἑλληνικώτατου αὐτοῦ περιοδικοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ γιορτὴ τοῦ «Λυρικοῦ» δὲν ἦταν ἀπλῶς μιὰ παιδικὴ παράσταση, ἦταν κάτι πού τιμοῦσε τὴν πνευματικότητα τοῦ τόπου μας ὀλόκληρου καὶ ἡ δις Λαμπίρη καὶ ἡ πολυἀριθμη ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ πανηγυρισμοῦ εἶναι ἀξίες κάθε ἐπαίνου.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ, ὅπως εἶπαμε, ἐκλήθη καὶ κατέβηκε στὴν Πάτρα ὁ κύκλος τῆς «Διαπλάσεως τῶν παιδίων», ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Γρηγ. Ξενοπούλος, ὁ πάντα γλυκὸς καὶ προσφιλὴς συγγραφέας τοῦ μεγάλου ἑλληνικοῦ κοινοῦ, ὁ κ. Παπαδόπουλος κ. ἄ. Βέβαια θάμειναν εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴ γιορτὴ, παρ' ὄλο πού δὲ βρέθηκεν ἕνας Πατρινὸς νὰ τοὺς παρουσιάσῃ στὸ κοινὸ καὶ νὰ τοὺς ζητήσῃ νὰ εἰποῦν δυὸ λόγια συμμετέχοντας ἔτσι στὸν ἐξορτασμὸ πού γινόταν ἀκριβῶς γι' αὐτοὺς. Οἱ ἄνθρωποι καὶ ἰδίως ὁ ἀγαπητὸς ἀκαδημαϊκὸς θάβηλαν ἀσφαλῶς νὰ γνωρίσουν καὶ τὴν πόλιν μας, νὰ ἰδοῦν τοὺς ἀνθρώπους τῆς, νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ τὸ κοινὸ τῆς. Κάτι εἰπώθηκε γιὰ ὀμιλία πού προσεφέρθηκε νὰ κάμῃ ὁ κ. Ξενοπούλος καὶ τὸ ἀνήγγειλεν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἐδῶ ὅμως πού ἤρθε καὶ ἔμεινε ἕνα 24ωρο—καὶ αὐτὸ πολὺ ἦταν γιὰ τὸν ἄνθρωπο—ἀκούσθηκε ὅτι δὲν ὑπάρχει αἴθουσα, δὲν ὀργανώθηκε τίποτε καὶ ἔφυγεν ὁ ἀκαδημαϊκὸς μας ἀπὸ τὴν πόλιν μας ἄγνωστος σ' αὐτὴ, χωρὶς οὔτε τὴν πόλιν νὰ ἰδῇ, οὔτε τοὺς ἀνθρώπους τῆς νὰ γνωρίσῃ, οὔτε μὲ τὸ κοινὸ—πού τόσο ἀναμφίβολα τὸν ἀγαπᾶει καὶ τὸν λατρεῖ ἐδῶ, ὅπως σ' ὄλη τὴν Ἑλλάδα—νὰ ἐπικοινωνήσῃ.

Ἔτσι τὴν πατρὶνὴ φιλοξενία ἀντιπροσώπευσαν καὶ ἀναπλήρωσαν εὐγενεῖς φροντίδες, ἐκτὸς τῆς δίδος Λαμπίρη, τῶν δίδων Εὐρυδ. Σαράντη καὶ Τοῦλας Παπα. χρονοπούλου, πού εἶνε γνωστὴ ἡ βαθειὰ κ' ἐξαιρετὴ φιλολογικὴ τους συγκρότηση καὶ ἀφοσίωση στὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ τόπου, καὶ ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὲς, κανένας ἄλλος δὲν πλησίασε τοὺς φιλοξενουμένους μας γιὰ νὰ τοὺς προσφέρῃ τὴ συντροφία του ἔστω καὶ τὸ χαιρετισμὸ του.

Ποὺς φταίει γι' αὐτὸ ; Δὲν εἶμαστε ἐμεῖς ἐκεῖνοι πού θὰ ἀναζητήσουμε ἢ θὰ καταλογίσουμε εὐθύνες, μὰ ἔχουμε ὑποχρέωση νὰ διαπιστώσουμε μὲ βαθύτατη λύπη ὅ,τι ἔγινε. Δὲν ἐγκαταλείπουν ἔτσι τοὺς μεγάλους τους ξένους πόλεις σὰν αὐτὴ πού λέγεται πρωτεύουσα τοῦ Μωρηά. Ὅσοι ἀντιφιλολογικοὶ δαίμονες καὶ ἄν κατοικοῦν σ' αὐτὴ, ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἐξαιρεση γιὰ τὸ μεγάλο μας μαῖτρο, τὸν ἀκούραστο ἐργάτη τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης πού τὴν τίμησε αὐτὴ τὴν πόλιν τόσο πρόθυμα μὲ τὴν ἐπίσκεψή του.

ΣΥΜΒΟΛΟ

Ἄς μοῦ συγχωρήσῃ ὁ ἀγαπητὸς Κακούρης τὴ χρησιμοποίησι τοῦ τίτλου τοῦ δικοῦ του χρονογραφήματος, σχετικὸ μὲ τὸ μνημεῖο τῶν Πατρῶν πού πέσανε στοὺς διαφόρους ἀγῶνας, πού ἔκαμε ἡ Πατρίδα μας γιὰ τὴν ὀλοκληρωτικὴ τῆς ἀναγέννησι, γιατί φυσικὰ εἶναι ὁ πειὸ κατάλληλος γιὰ τὸ θέμα, μὲ τὸ ὁποῖο πρόκειται ν' ἀπασχολήσω τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Ἀχαϊκῶν» τὸ θέμα πού δὲν ἀποτελεῖ παρὰ κακότεχνη συνέχεια σ' ὄσα ὀραῖα καὶ ἐμπνευσμένα γρ' ἔφει, ὅπως πάντοτε, ὁ ἀγαπητὸς Κακούρης.

Βρίσκω καὶ ἐγώ, πῶς τὸ ἔργο τοῦ Σώχου εἶναι ἀξιολογώτατο καὶ τιμᾶ ἀληθινὰ τὸν ἐμπνευσμένο γλύπτη μας, ὁ ὁποῖος ἔβαλε ἀπάνω σ' αὐτὸ ὄλη τὴ βαθυστόχαστη σκέψι καὶ φαντασία του, τοῦ ὁποῖου ὅμως, τὴν ἔννοιαν, τὸ συμβολισμὸ καὶ τὴν ἀρμονίαν ὁ παρατηρητὴς πρέπει νὰ ζητῇ στὸ σύνολο καὶ ὄχι στὶς λεπτομέρειες.

Βρίσκω μόνο, καὶ ἐγώ, πῶς ἡ θέσις, στὴν ὁποία τὸ στήσανε, δὲν εἶναι οὔτε ἡ κατάλληλη οὔτε ἡ ἀνάλογη μὲ κείνα πού συμβολίζει. Εἶναι σὰν νὰ εἶναι κρυμμένο τὸ ὀραῖο αὐτὸ σύμβολο τῶν τόσων ἀγῶνων καὶ θυσῶν τῆς νεολαίας τῆς φυλῆς μας, εἶναι σὰν νὰ ντρέπεται καὶ ντροπαλὰ-ντροπαλὰ ξετροβόλλει ἀπὸ τὰ μαραμμένα καὶ σκονισμένα φοινικόδενδρα, ἀπὸ μιὰ θέσι πού δὲν ἦταν προωρισμένη νὰ τὸ δεχθῇ.

Θὰ ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ μιὰ πειὸ καλὴ καὶ πειὸ φανερὴ θέσι, ἀπὸ τὴν ὁποία ἡ μαρμαρένια Δόξα νὰ διηγείται σ' ἀνοικτὸ ὀρίζοντα τὰ ἀξιοθαύμαστα κατορθώματα καὶ τίς θυσίες τῶν Πατρῶν κατὰ τὴ διαρκείαν τῶν ἀγῶνων τῆς Πατρίδος μας.

Γιὰ μένα, ἡ πειὸ κατάλληλη θέσι, ὕστερα ἀπὸ τὴ διαμόρφωσι τῆς λεωφόρου τῶν Τριῶν Ναυάρχων καὶ τὸ φτιάσιμο τῆς μεγάλης σκάλας πού τὴν ἐνώνει μὲ τὰ Ψηλὰ Ἀλώνια, θὰ ἦταν τὸ κεφαλόσκαλό τῆς, καὶ πίσω γιὰ φόντο θὰ μπορούσαν νὰ φυτευθοῦν—ὅπως στὸ Ζάππειο πίσω ἀπὸ τὰ ἀγάλματα τῶν Ζαππαίων—μερικὰ κυπρίσια ἢ μερικὲς ἀληθινὲς δάφνες καὶ ὄχι πικροδάφνες.

Ἄς ἀποφασισθῇ λοιπὸν ἡ μετᾶθεσι τῆς Δόξας σ' ἕνα καταλληλότερο μέρος καὶ ἄς γίνῃ ἄμα τοποθετηθῇ στὴν νέαν τῆς θέσι μιὰ πατριωτικὴ γιορτὴ, στὴν ὁποίαν ὄλα τὰ σημερινὰ παιδιὰ τῶν Πατρῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς δασκάλους των, νὰ καταθέσουν τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη των στὴ Δόξαν τῶν προγόνων των, δίνοντας ἄμα τὴν ὑπόσχεσι ὅτι, ὅταν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, θὰ δειχθοῦν καλύτεροὶ των.

ΑΔΑΜΑΣ

Ἡ «ΓΑΛΑΤΕΙΑ» ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ

Στὸ προηγούμενο τεῦχος τῶν «Ἀχαϊκῶν» δημοσιεύθηκε μιὰ μελέτη τοῦ κ. Ν. Λοβέδρου γιὰ τὸν ποιητὴ τῶν «Ἀττικῶν νυκτῶν» Σπυρίδωνα Βασιλείαδη. Σὲ μιὰν ὑποσημείωση τῆς μελέτης αὐτῆς σημειώνεται πῶς τὸ περίφημο δρᾶμα τοῦ ποιητῆ ἢ «Γαλάτεια» μεταφράστηκε καὶ ἀναλύθηκε Γαλλικὰ καὶ Οὐγγρικὰ. Σὰν γιὰ ὀλοκλήρωσι καὶ μιὰ καὶ τὸ θέμα ἀφορᾶ πατρὶνὸ ποιητὴ, ἐλπίζω νὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ συμπληρώσω, πῶς ἡ «Γαλάτεια» μεταφράστηκε καὶ στὰ Ἰταλικὰ ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τοῦ Βαρβακεῖου λυκείου Antonio Frabarile στὰ 1877 κ' ἐδημοσιεύθηκεν ἀπὸ τὴν Biblioteca Greca Conte mioranea (Atene, pei tipi della filologia. Via Sofocle 26 1877. Στὶς πρώτες ἐπτὰ σελίδες τῆς μετάφρασης αὐτῆς δίδεται ἡ βιογραφία τοῦ Βασιλείαδη ἀπὸ τὸν ἐπίσης πατρὶνὸ λογοτέχνη Τιμολέοντα Ἀμπελά, κ' ἄμεσως ἀκολου-

θεϊστά Ἑλληνικά καὶ σὲ Ἰταλική μετάφραση τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι «Ἡ ἄπιστη γυναῖκα» ποῦ ἐνέπνευσε στὸν ποιητὴ τὴν ὑπόθεση—la prima idea—τῆς «Γαλάτειας».

Μὲ τὴν εὐκαιρία ἀξίζει νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ Biblioteca Contemporanea ἔχει ἐκδώσει, καθόσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, τὴν Πάπισσα Ἰωάννα τοῦ Ροῖδη (σελ. 272 1876) καὶ τὴν «Ἐλένη τῆς Μιλήτου» (1870) τοῦ Ἀμπελά. Μία ἀξιόλογη πηγὴ γιὰ ὅσον, θὰ ἤθελαν νὰ ἔχουν περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὸ ἔργο καὶ τὴν ἐπίδραση τοῦ ποιητῆ μας εἶναι οἱ «Δυὸ Ἑλληνες ποιηταὶ» τοῦ Μπάμπη Ἀννίνου.

ΚΩΝΣΤ. Σ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

*** Ἡ Ἐταιρία τῶν φίλων τοῦ βιβλίου, ἐκτὸς ἀπὸ μαθητικούς διαγωνισμούς, προκήρυξε φέτος καὶ ἄλλο μὲ θέμα τὴ πατρინὴ νεώτερη ἱστορία καὶ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐξέλιξη τῆς πόλεώς μας. Ἡ σχετικὴ ἀπόφαση ἔγινε κάπως ἀργά καὶ φέτος δὲν ὑποβλήθηκαν πολλὲς σχετικὲς ἐργασίες.

*** Οἱ συνεργάτες μας στὸν Πειραιᾶ κ. Ἰσ. Καμαρινέα καὶ ὁ κ. Κλ. Μιμίκος ἐπιμελήθηκαν μὲ ἄψογη ἀριτιότητα καὶ ἐπιτυχία τὴν ἔκδοση μεγάλου τεύχους τῶν «Πειραικῶν Γραμμάτων» εἰδικὰ γιὰ τὰ λουλούδια. Ὁ τόμος αὐτὸς ξεπερνᾷ σὲ καλαισθησία καὶ περιεχόμενο, πλούσιο καὶ πρωτότυπο, τὶς καλύτερες μέχρι τώρα ἐκδόσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐντύπου γενικά. Εἶναι μία ἐργασία αὐτῆ τῶν κ. κ. Καμαρινέα καὶ Μιμίκου ποῦ τιμᾷ τὸν πολιτισμὸ καὶ τὴν πνευματικότητα τοῦ τόπου μας.

*** Πέρασαν ἀπὸ τὴν πόλη μας ὁ ἐκλεκτὸς λόγιος καὶ δημοσιογράφος κ. Στ. Σταματίου (Στάμ. Στάμ). Τὸ πέρασμά του καὶ ἡ γνωριμία του δικαίωσαν ὅ,τι καλὸ γνωρίζαμε γιὰ τὸν ἐξαίρετο αὐτὸ διανοούμενο καὶ λογοτέχνη. Ὁ κ. Σταματίου, ὕστερα ἀπὸ ἓνα ταξίδι στὴ Ναύπακτο καὶ Πύργο, γύρισε στὴ Μακεδονία, ὅπου εἶναι ἐγκατεστημένος.

*** Ἀπὸ τὰ ἐδῶ τυπογραφεῖα κ. Θεοδ. Κούκουρα ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησε τὸ νέο βιβλίο τοῦ συμπολίτη μας γιατροῦ κ. Ἀθ. Σιώρη «Ἡ κλινικὴ ἐνδοκρινολογία», ἔργο γιοματὸ ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον καὶ μὲ πλουσιώτατη βιβλιογραφία.

*** Ἡ ἐφορεία τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου Ἰδιωτικῶν Ὑπαλλήλων εἶχε τὴν πρωτοβουλία νὰ διοργανώσῃ σειρά φιλολογικῶν συγκεντρώσεων γιὰ συζήτηση καὶ ἀνάλυση διαφόρων θεμάτων. Μίλησαν ἕως τώρα γιὰ τὴ μορφή καὶ τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ Καρυωτάκη οἱ κ. κ. Μίνως Φιλιππᾶτος, Ἀναστ. Φεφές καὶ Γεωργ. Σαράντης. Θὰ ἐπακολουθήσῃ ὁμιλία γιὰ τὴν ἔννοια τοῦ δικαίου καὶ ἄλλα θέματα.

*** Ὁ Δῆμος Πατρέων, ἀναγνωρίζοντας τὴ συμβολὴ τοῦ περιοδικοῦ μας στὴν πνευματικὴ κίνησι τῆς πόλεως καὶ τὶς μελέτες γύρω σ' αὐτὴ, ψήφισε μεγάλη συνδρομὴ γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀπόφαση αὐτὴ ἐγκρίθη ἀπὸ τὸν κ. Νομάρχῃ Ἀχαΐας. Γιὰ τὴν ἐκδήλωσι αὐτῆ τῶν ἀρχῶν τοῦ τόπου στὸ περιοδικὸ μας τοὺς εἶμαστε εὐγνώμονες. Τ' «Ἀχαϊκά» θὰ συνεχίζου ὅσο τοὺς εἶναι δυνατό τὴν ἔκδοσίν τους, μέσα σ' αὐτὲς τὶς βαρεῖες συνθήκες, πιστεύοντας ὅτι οἱ διανοούμενοι καὶ ἡ κοινωνία τῆς πόλεώς μας, ὅσο καὶ ὅλης τῆς Ἀχαΐας θὰ ἐκτιμήσου τὸ ἔργο μας καὶ τὴ προσπάθειά μας.

*** Τὸ συμπαθέστατο περιοδικὸ τῆς Νεαπόλεως Κρήτης «Δρῆρος» ἐξέδωσε σὲ τεύχος ἰδιαίτερο τὴν ἐνδιαφέρουσα ἱστορικὴ μελέτη τοῦ διευθυντῆ του κ. Μανώλη Πιτυκάκη «Ἀδοσίδης Κωστή—Πασᾶς». Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἐκφράζουμε τὰ εὐκρινῆ αἰσθήματα ἐκτιμήσεως καὶ φιλίας ποῦ τρέφουμε στὸ ἀδελφὸ Κρητικὸ περιοδικὸ καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἀγαπητοῦ μας διευθυντοῦ του.

*** Ὁ συμπολίτης μας κ. Θᾶνος Βιλιέρης κυκλοφόρησε στὴν Ἀθήνα τὴν ποιητικὴ του συλλογὴ «Πρελούντια» σὲ μιὰ καλαίσθητη καὶ περιποιημένη ἔκδοσι.

ΘΕΟΔ. ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ

Αἱ τελειότεραι Τυπογραφικαὶ ἐγκαταστάσεις;

Αὐτόματα πιεστήρια, καινούργη στοιχεῖα.

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ :

Βιβλίων, Περιοδικῶν, Ἐφημεριδῶν,

ὅλαι αἱ Τυπογραφικαὶ Ἐ

Ἀντιπροσωπεῖαι : Τυπογραφικῶν στοιχε

«ΚΑΡΠΑΘΑΚΗΣ», Τυπογραφικῶν

Τυπογραφικῶν Μελ

